МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIЕХЕТА!

ШАТТА,
№ 142 (4310).
26
НОЯБРЬ
1966 шу
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР. Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

ХРАДУВА 1923 ШЕРА ДУЬЙ

ПАРТИЙНИ ПОРУЧЕНИ

Парте XXIII съезда решенеш тIе йелгалдаьккхад хIора коммунист инициатива йолаш балха якъе хьйнаре дакъа доладан хилар партийни организаце шай болх тIедамца дIабахьара эша кертера хьал хилар. Берригача коллективо а парте берригача членаша а хIара дейна дакъа даьцича мара кхоачашъхургдац тIаьйнца решенеш, чакхдоаккхалуртдац де дагалаьцар.

ХIора коммуниста керттера декхар да парте гIулакх балхаш хьинаре къовсам леаттабар, хIьата партийни организаци декхарийла а шай члений инициатива дегIайоалае.

Коммуниста хьалда йола задани аларца партийни организаце, партийни бюрос, партийни комитето дуцна довзъостьл ду партийни мугIаре шай меттиг хила, цунна хоар дикагIа гучадаккха, цо болх бен йолча коллективана из пайданегIа хургволча новкъа ваккха. Цудухьа а партийни поручени коммунист оаргагIйоаккхаш йола средство. Дикъюкъа доацаш, хIара дешна партийни балха юкъе цо дакъа лоацилга Iадалдеш йола средстве. Цудухьа партийни собранешка, партийни комитетийн бюройн заседанешка дукха деза коммунисташа йоалаш тIадихха гIулакхаш миштта кхоачашду. Партийни поручени парторганизаце [illegible] харда, цун хьалда долча декхарашца айхха ювадоаш хила еза. ХIана мелха массашкъа сакха, шай республика къахьегамхоша шоай берригаш низ тIа а бахийта КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъеча хана юххьанцарча партийни организацешка, партийни комитеташа шоай керттера терхаш тIабахийта беза економика дегIайоалаяра дешаша. Партийни поручени тIаергаль хила еза чурча торонех дикагIа пайда эцара, толамагIа йола опыт йоаржаяра, Iилманон техникалек карагIдьлицаран юкъедоаладара, къахьегамхоъта эша хьийлах Iалашдара, болх овсаргIе йоалаш бара, къинхьегамхой политически кхетами цар культуран лакхъяра.

Дукха масалаш дьолаце йиш я коммунисташ кхетамца, чIоагIа пайдале хургболча тайпара общественни балха юкъеоарах, кхоачашде дезача хьалхашна латтача декхарашна хьежжа, хIара коммунисто дикагIа карагIдаргдолчун уйла а яь партийни поручени теларах хьаца.

Наурски района Ленина цIерахча колхоза партийни организаце чIоагIа тераве де къонача коммунистанта кхетам балара, уж идейно дегIаккхувлара, цар партийни, вахара а общественни балха а юкъе дикагIа дакъа лацара. ХIара коммунисто тIадилла цунга кхоачашдулургдола гIулакх. ХIьата шоаш тIадекха партийни декхараш кхоачашдеш дукха коммунисташ ба партийни организаце мугIарашка. Царех ба жа-товарни ферма заведующи Джусоев, тракторни бригада бригадир Решетай тракторист Кардаильский. Царна цар партийни организаце тIадихха декхар да — шоаш болх беш болча коллективашта юкъе агитационно-массови болх бар. ХIьата из декхар тедаьша кхоачашду хьинар долча коммунисташа. Болхлоша еелоIача хана агитатораша газеташ деш царна, беседаш я, коллектива вахарах цуй декхарех дуйц.

Иштта дукха дикадар шоаех дуйца доаш, партийни поручени дика кхоачашъеш ба Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхоза, Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» совхоза, МалгIабика района «Кавказ» яхача колхоза, Наурски района «Советская Россия» яхача колхоза партийни организацешка учете латта дукхагIбола коммунисташ.

[illegible] партийни поручени хьахул юххьанцарча партийни организаци, бюро а комитета балха лайи. Из кхоачашъяр дIа шийна тIайилла партийни задани кхоачашъяр, гIулакх тоадар, цу е вокх участке хьал дикагIча оагIорахьа хувцар. «Сунжанефть» яхача НПУ чуйоагIача кIоарга буруш детгача контора партийни организаце вIашагIъехлар коммунистех-специалистех цассех группа. Царна тIадиллар балха кердача хьалашка довдара эвал йола нормаш, положенеш, инструкцеш йолаш, уж контора коллектива могапра де дезарах белгалдаха. Из гIулакх кхоачашдеш хьинаре къаьхьет коммунисташа: оттабу хургбола пайда, промышлени фондана [illegible] нийслургбола пайъаш лох, [illegible] чайоах производстве терехаш, [illegible] оборудовани. Тоха постанщикашта потребителашта юкъе хургбола бувзамаш. Группай бархах даьцача денаш парткоммуне лагуйI шийна заседанешка. Шоашта тIадихха декхар коммунисташа дикагIа кхоачашдергдолаш [illegible] тIо ду партийни организаци.

Шийна тIадиллар партийни декхар коммуниста [illegible] кхоачашду а хьехаш бенагIа цуна берригача общественни балха а. Дог гIоздоаккхаш хIама да коммунисте шийна партийни организаце тIадихха гIулакх уйла йиллахийта из новкъостал де дагахьа кхоачашдар. Иштта шоай партийни поручени дика кхоачашъеш ба Гудермесски района «Октября 40 шу» яхача колхоза, НПУ «Старогрознефта» 3-гIча промысла коммунисташ. Цхьабакъда йолаш я из еша поручени коммунисташа кхоачашъя [illegible] тераш еш йола, цу гIулакха боагIаш бола [illegible] беш йола партийни организацеш. Из бахьан йолаш [illegible] шоай декхараш кхоачашдеш тIаьйнха коммуниста из бехкемаш хилара уйла йиццу. ХIьата кхьча тайпара а нийслу. Цхьабарахта дукха гIуллакхаш тIа а дехке, цу цалах тайна берригта болх буеаш, хIьата цу кара шоаш де цел хьинар кхоачашде ха а ца тоьаш, хIьата кхоачаш шоай партийни декхараш кхоачашдара хьостара бенаш. Иштта йола практика харцахьа а зене а я. Массехк партийни поручени цхьан коммуниста тIайилла могаргдий цунна уж лерттIа кхоачашъе, ха тоьаргйий цунна? Могаргдац, ха хургьяц. Иштта практика нийслу НПУ «Старогрознефта» партийни организаца кхычахьа.

КПСС членаша парте члений кандидаташ шоашта еша партийни поручени кхоачашъе декхарийла ба, бакъда дулургдар а дулургдоацар а царна тIа а дилла цар ерригга мукъа ха хьалкха еза яккхаш нийса дац.

Партийни поручени хIора коммунист общественни балха юкъеоарло средство хиила ца Iеш царна кхетам балара дика форма а я. Коммунисташ производственни а общественни а вахаре дакъа доацаш хилийтар, шоашта еша поручени цар миштта кхоачашъю хьажар, хIьата уж кхоачашъяра царна новкъостал дар, партийни балха практике уж Iомабар хIара партийни бюро, хIара партийни комитета эттара хьалхара декхар да.

Октября 50 шу дизара сийна

ЯЬККХАЙ КЪАХЬЕГАМА КОТАЛО

Вай республикерча [illegible] предприятеш болхлоша [illegible] хьалхарча шера [illegible] кхоачашьяран юбилейни шу толамца чакхдаккхаре [illegible] социалистически [illegible]. 24-ча ноябре хьайн хьалха [illegible] продукци [illegible] хоцарех дукхагIбола тайпай [illegible] продукци [illegible] цхьайтта бетта [illegible].

Промышленни предприятей коллективаша хьинар [illegible] [illegible] кхоачашьяра [illegible]. [illegible] тIехкхоачашьяра [illegible].

Уж шера [illegible] промышленни продукци бевраш дIадахача шера цу юкъа хьалхачул 15 процент лаккхаеннаб. Из хул шера [illegible] лакхагIачул дикка лакхагIа.

Дукха [illegible] [illegible], [illegible] химически продукци, электроэнергь, [illegible] продукци, кхыйола продукци.

Социалистически къовсам хьалха латташ хьайоагIа «Октябрьнефть», «Старогрознефть», «Малгобекнефть» НПУ-ш, [illegible] газни управлени, КПСС XXIII-ча съезда цIе [illegible] [illegible] завод, Грозненски [illegible] [illegible] завод, химически комбинат, Нохч-ГIалгIай хьаьхаша, ГРИЗ, [illegible] производственни управлени, трикотажни фабрика, [illegible] хьй цу [illegible] завод, Сунженски, Шали, Шелковски [illegible], кхыйола предприятеш.

Общественни производства эффективность лаккхъяраш, пайдаш [illegible] тIехкхоачашьяьлай, [illegible] продукцега дIабада [illegible] дукхьала итт бетта промышленни предприятей коллективаша тIехкхоачашьяьлай кхаьдь хоча 5,4 миллион сом да, цох «Грознефть» объединене цхьа миллион сом «Грознефтехимзаводы» объединена [illegible].

Патриотич [illegible] толамца кхочаш а ею, промышленносте балхлоша шерагIа социалистически ях йоаржаьй. [illegible] Октябрьски революце 50 шу [illegible].

Паркъетка хьахарча шера хулга гIишлош эксплуатаце яха [illegible] «Грозхимнефтестрой» треста № 6 йолча гIишлой-монтажни управлене коллективо. Дика къахьйгар № 4 йолча участкера Мартынова, Артемова кхыйолчеча бригадий коллективаша, кхабарх бахьанаш 130 — 140 процент кхоачадьо цар шоай хIара бетта задани.

Сурта тIа: каменщик Лескин Валерий, [illegible] Маммаев Ахмат.

«Октябрьнефть» мехкадьтта промыслови управлене мехкадьттахой бригадаша шерра социалистически ях йоаржаьй «Iаьржа дошув» дукхагIа даккхара. Царна юкъе хьалха латтачарах я ноь. Лукьянов керте латта мехкадьтта доаккхь бригада. Цхьайтта бетта план 20-ча ноябре кхоачашъяьй цо. Ер шу доладелча дола плана совгIа дIьаккха мехкадьтта бархI бIаь тонн я. Ер бутт болалелча хьы а бIаьш тоннаш мехкадьтта доаккхаргда планал совгIа. Ухх шера план 15-ча декабре кхоачашъергья оаха, — аьлар бригадира нов. Лукьянова. Къьетта дика къахьег цига операторашта, коммунистически къахьегама ударникаша ин. Ганючкина, Жданова, кхыбараша.

Мехкадьтта-доаккхара болх лерттIа дIабахийтара чIоагIа новкъостал ду Г. А. Синюхаева кулгалдеча лаьттан кIала скважинашта ремонт еча бригадо. Цо а ремонт даиш дика хул. Спуско-подъемни операцей хIара сменах нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю. Тхьах ди хьалха кхоачашъяьй 11 бетта план бригада болхлоша. Хьинаре къахьег лаьттан кIала скважинашта ремонт еча операторашта ин. Ахмедчина, Антипова, оператора гIонча нов. Лабзина, кхы кхыбарчар.

Сурта тIа: операторaш (аьрдехьара) А. Ганючкиний П. Жданови болх беш ба.

М. Панова сурт.

Ханал хьалха бувл

Ухх шера къаьстта дика къахьегарца «Грознефтехимзаводы» яхача объединене белгалъяьнна я Грозненски Нефтемаслозавода коллектив. Цхьайтта бетта планал совгIа цо араяийцай эзараш тоннаш продукци.

Уж толамаш кхы а лакхдара шерра социалистически ях йоаржаьй цо. Завода установкай коллективашта юкъе хьалха латт нов. Беглярова кулгалдеча установка коллектив. Ухх бетте план 23-ча ноябре кхоачашъяьй цо.

Къахьегама овсарие лакхъярал совгIа завода коллективо чIоагIа къовсам леаттабу арахецача продукцега дIабола низ лохбара а. ДIабазача итт бетта пачхьалкхена кхадаь ахча 462 эзар сом да.

Л. ГОРБАЧЕВА.

МАССАЗА А ХЬАЛХА

Вай республике хьалха латтачарех цаI я Грозненски производственно-товарни контора коллектив. Дика де контора коллективо ухх шера дукха толамаш а. Ерригга продукци арахецара цхьайтта бетта задани итт ди хьалхагIа кхоачашдир мехкадьттахой коллективо. ЛаьгI ца луш латт хIамаш кхоаберa контора шерра ях. Продукцега дIададар лохдерах цаь хIинаьа а кхадьд эзар сомега дIакхоачаш эча. Дика лаьккъенай къахьегама овсарла.

Хаддаьа план тIехкхоачашъеш, хьалха латташ а [illegible], 2 йола Пасечник Касьянов [illegible] целий коллективаш.

М. [illegible].

МОСКВАНА ЮХХЕ КОТАЛО ЯЬККХА 25 ШУ ДИЗАРА СИЙНА

Советски столицана гаьнара а юхера а тIагIерта хиина немецко-фашистски захватчикаш бохабаь 25 шу дизар белгалдовккх Подмосковьи къахьегамхоша. Цу дезача ден сийна предприятешка, хьалъеш латтача гIишлошка, колхозашка, совхозашка, учреждешка докладаш ю, лекцеш еш, бовзаш болча военначальникашца, Советски Союза Турпалашца вIашагIбеттаду. Массе а юкъерча школашка хIана дац аьйна тIема сийлен цIеноши уголокаши хьайийлай, царна чу гулъьвча материалаша дувц сийлахь-боккхача тIема юкъе дакъа лоацаш хиннараштa карагIдаьннача денал долча гIулакхех.

Чеховски городской юкъерча № 1 йолча школе хьайийлача выставкерча экспонаташа дувц хIанэ Советски Союза Турпала, эскара инарал волча А. Л. Гетмана команда еш хиннача танкови бригада бIухоша, командираша, политболхлоша из хиннача походех, тIемаех.

ДОСААФ-а подмосковски юххьанцарча организацей бIьаш болча членаша дакъа лоац дукха нах юкъеболча стрелкови кхийолчей тайп-тайпарча спорта яхьашта юкъе. Ногински районе царна юкъе вакар итт эзар гарта еш. Загорски районе хилар допризывникий шийн оагIорахьара военно-технически лоьзараш.

Дика совгIат кийчдир Серпуховски района досаафовцаша. ДОСААФ-а клубашкеи кружокашкеи кийчваь 540 мотоциклист, йарашютист, мотокехай 26 водитель, 74 радиотелеграфист, дукха планеристаш стрелокаш, 800 совгIа волча сага «Готов к защите Родины» яхача значоки норма дIаеннай.

Исторически тIемаш хиннача моттигашка яьча походашта, дукхе нах юкъе болча тайп-тайпарча спорта яхьашта юкъе дакъа лоацаш хилар Московски областа массехк мутаи эзараш бола вагIийлахк мехкарайн.

(ТАСС-а корр.).

К. ГОТВАЛЬД ДАГАВЕХА

МОСКВА, 23 ноябрь. (ТАСС). ГIоргвайна вола чехословакийн дуйнен халкъьашта юкъерчен болхлой болама деятель Клемент Готвальд ваь 70 шу дизара хеташ сайре хилар тахан доттагIален ЦIагIа. Из сайре хьар советско-чехословацки доттагIален обществас КПСС ЦК-арча марксизма ленинизма Институтаци СССР-а Iилмай Академе славяноведене Институтаци цхьана.

Сайре дIайолаеш ше дешча къамаьлаца советско-чехословацки доттагIлен Обществa председатель, «Правда» керттерча редактора М. В. Зимянина белгалдаьккхар вежарашка долча чехословацки халкъаца цун сий долча Коммунистически партеи исторе Iалаьмате дика ха К. Готвальда цIерца ювзаенна хилар. Цо аьлар ЧССР-а коммунистащцеи берригача къахьегамхоштцеи цхьана Советски общественносто доагIаш дола сий ду чехословацки тешамерча воIа а СССР-а воккха доттагIа хиннача сага а...

К. Готвальда вахарах цо бахьа балхах лаьца къамаьл дир КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Института директора заместителя Г. Д. Обичкина. К. Готвальдах шийна дагадоагIарех дийцар Чехословаке хьалха хиннача Советски Союза посола М. А. Силина.

ЧССР-а СССР-ерча посола О. Павловски баркал аьлар Клемент Готвальд дагавеха сайре ярах. Цо аьлар чехословацки халкъо боккха мах бе цхьа нахе юкъера доттагIаш дегIадоаладеча а чIоагIдеча а цо лаьцача дакъа.

Сайре чакхйоалаш хьахьекхар чехословацки документальни фильмаш.

ОАР ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ МАРШАЛ АБДЕЛЬ ХАКИМ АМЕР МОСКВЕ ВАР

23 ноябре Москве официальни визитах кхьача Советски правительства лаьша вола ВIашагIкхийттача Iарбий Республике Хьаьлхара вице-президент маршал Абдель Хаким Амер.

Советски правительства лаьша вола официальни визитах СССР-е вена ВIашагIкхийттача Iарбий Республике Хьаьлхара вице-президент маршал Абдель Хаким Амер 23 ноябре Кремле СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный волча хилар.

Н. В. Подгорнеи А. Х. Амереи бевзаме, доттагIлец къамаьл хилар.

23 ноябре ВIашагIкхийттача Iарбий Республике Хьаьлхара вице-президент маршал Абдель Хаким Амер СССР-а Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин волча хилар. Вевзаме, доттагIлей къамаьл хилар царна юкъе.

23 ноябре Iуйрийна Москохча Кремлевски дворце ВIашагIкхийттача Iарбий Республике Хьаьлхарча вице-президента Абдель Хаким Амеран цунна баьхкараштен шу оттадир.

Советски оагIонтаьхьара цига бар А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Н. Шелепин, СССР-а Министрий Совета Председатель заместителаш В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, кхыбараш.

(ТАСС).

«ИНТЕРГОРМАШ-67»

24 ноябре еза - йоккхача энергетически, транспортни машиностроене министерства вевлете дийцар Москво горни оборудоване Дунен халкъайта юкъера выставка вIашагIтолеш хиларца дуьзаденна дешаш. Веставка хьелларгья хьатIадоагIача шера хьиай Горьке цIерахча культуран саьоIамеи Центральни парка территоре тIа.

«Интергормаш-67» организатораша хьахайтад шоаьтъа йолча доаьэл дехьарча фирме шоаш московски экспозицена юкъе дакъа лаца раьза хилар. Цунна чIоагIа хьаштдолаш хилар Англи, Бельге, Швеце, США, ФРГ-а цхьайола йоккхий фирмаш.

Тайп-тайпара йола горнодобывающи кIорашн оборудовани хьахьокхаш йола керттера зорл раздел хьеила лархIад выставка советски разделе.

Дег тIара баркал

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 49 шу дизарца дувзаденна Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР-а Министрий Советa адресах дукха телеграммаш письмош даьхкад Советски Союза къахьегамхошкара, предприятей, хьалъеш латтача гIишлой, колхозий, совхозий, учреждений коллективашкара. Иштта дукха моаршалаш даьхкад коммунистически, болхлой, къама-демократически партенкара, доавол дехьарча мехкий правительствашкара, пачхьалкхени политически деятелашкара, общественни организацешкара.

Телеграммаш тIа а письмош тIа а цIей даькъал дувцаш доттагIлеи моаршалаш да, бокха мах бу КПСС-ей Советски правительствай чухьарча а арахьарча а политика. Доавол дехьарча доттагIаша Советски Союза халкъашта, Коммунистически партена, СССР-а правительствана дикадар хилар лоаш лоацаш доах, коммунизм хьалъеча, марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма ларда тIа дунен коммунистически болама цхьоагIон из кхотабалари чIоагIдара тIехьа, массене юкъарча машаран халкъьий кхераналленнеи тIехьа, империализманеи агрессенеи духьал, демократенеи социальни прогрессаи тIехьа, коммунизма идеяш котъялара тIехьа йоаттабеча къовсамо керда котталоаш хилар лоъ.

КПСС Центральни Комитето, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР-а Министрий Советo дег чура баркал эал берригача советски къахьегамхоштеи организацештеи, коммунистически, болхлой, къама-демократически партенашта, правительствашта, доавол дехьарча пачхьалкхени политически деятелашта, общественни организацешта, къаьст-къаьстача нахана цар цIей даькъала дувцарахи советски халкъа, КПСС-а СССР-а правительствана дикадар хилар лоаш лоацаш даларахи.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ | СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ВАЙ БАЙРАКХ-ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ

Дуне дах вай хенарча революционни низаш къаьвсарча, капиталистически низийн яра къовсам латтиш. Дуне дегIаахара керттера тенденци я дунен социализм, капиталистически мехкий болхлой класса революционни болам хадданза дегIаахар, къамий - мукъадалара революцеш ярар. Цхьабакъда цу тенденце шийна никъ буьл дунен халкъашта юкъерча империалистически реакцена духьал хьалда къовсам а лоаттабеш.

Вахаро хьех: фронт дукхагIа цхьоагIе йолаш ше хул революционни низаша дикагIа чIоагIду шоашта карагIдаьнна толамаш, керда позицеш йоах цар, яхаш. Ерригга демократически, антиимпериалистически фронт кхотаяра тIехьа лоаттабеча къовсамо авангард а хиина латт дунен халкъашта юкъера коммунистически болам. Из да коммунистий дерригача дунен тIарча эскара цхьоагIе бахьан лоаттабу къовсам бокъонца йолча коммунистий интернационализмаи патриотизмаи, уж бIаьа марксистско - ленински кхетам болаш хилара, историна хьалхашкарча цар бехкенаша керттера критерий а яхаш.

Дукхьала пролетарски интернационализма чулоац болхлой класса эттара а керттера, эттара а вахаре тIехдаьа хьаштам, цун историческ дагадоахараш. Пролетарски интернационализма принцип организацени болча дунен халкъашта юкъерча болхлой класса керттера принцип хиина дIаэттай из хьалхиннача хана деза.

Социалистически мехкий коммунистана, берригача къахьегамхоша де а доагIаш дохкхаш ду шоай хIама хьалеш болча къахьегама результатех. Цар шоаш кхо ца беш низ тIабахийтар бахьан долаш дунен социалистически система — дунен халкъашта юкъерча болхлой класса карагIдаьнар тIа-тIа чIоагIагIа хоаьан беш йола дунен халкъашта юкъерча дегIаахара, дунен общественни прогресса фактор а хиина дIаэттад. Шийн хьекхаш лацца, социализм капитализмал толамагIа хилар гIулакхаца дIахьекхаш хиларца социалистически мехкаша лева долча, революционни байракхашта кIал ухх миллионаш бола нах. Советски Союзе, социализма кхьча мехкашка социализм коммунизмах хьалъеш доахача толамаша сихъю дунен революционни процесс.

Дунен халкъашта юкъера событеш дегIаахаро, къаьстта ухх тIеххьарча шерашка, марксисташка-ленинисташа лоаргIаме вывод яйтай: социализма низаша шоай низ телкина чIоагIбеча, кхотаденна а барт цаI болаш а цар шоай гIулакхаш ленидеча империализма расчеташ йох. Цунна доза гучахьара тешаш да империализма керттерча низашта духьал Варшавски договора юкъе дакъа доацаш йолча социалистически пачхьалкхаший айхха, кхотаенна фронт йолча Европе отта хьан. Е вокха, империалистически агрессорашта революционни мугIарашкара цхьоагIо мехъе мегача хьалхулнаноран халкъьий кортамукъаленнец бала кхораш.

Шенхашта ше ду революционни цхьоагIон гIулакха КПК кулгалхоша лаьцача барт дегIабара хилкъо. Кхьаьеттей духхьахьаш цхьан дова тIехь мукъагIа цхьа барт болаш гIулакхаш лелале, вай —турпала Вьетнама новкъостил де вай — аьнна КПСС-а, кхыча коммунистически болхлойи партенашта вь предложенеш Китая-кулгалхоша тIа цар тIа - тIа дикагIа гуш доаш империалистически агрессора дик гIулакх да. Е а йоагIаш кун уйла е еача отташ вежарашка йола партеш.

Коммунисташ бе - бахка ца хетаж де йиш яц китайски кулгалхой партийни пачхьалкхени политика тIа - тIа дукхагIа - националистически гIулакхашта карайодаш хилар. Кхеталеш ва дий, из никъ баьнне а дунен халкъашта юкъера революционни болам дегIаахара къоастам беш бола лоаргIаш болаш ца хилар. Цхьабакъда китайски кулгалхоша дукхагIа дорхлуш цхьоагIон идее дIахо ше тетт шоай лехка Советски Союзашта, кхыча социалистически мехкашцарен цар халкъашцарен моастагIал дукхагIа хьалхьоаде уж ше гIерт дохкагIа ше хул дунен социализма юкъарча гIулакха, дукхагIа гIадболх кертамукъале яккхара болама моастагIий.

КПК кулгалхоша лаьцача барт эгIабара йалкъа чIоагIагIа духьалъюви классови тIеpай гIеранаьча цIерах ла ца агаш чакйийна цхьоагIон новкъа тешнане лаьха вежарий партеш. Из ба марксистско - ленински интернационалистически никъ. Бекъонца бола революционнераш массааь а тIехьалкхинаб чIоагIа кулгаш а лаьний дIахьалхашна ахах аьнна Ленина даьча васета.

Дукхьал киттача политически новкъа хуыца ца нуш хьа а еай, дайнан дIа а гIерга Советски Союза Коммунистически парти. Вай парте из ленински лиши кхы а берригача ницца белгалъяьккхар КПСС XXIII-ча съезде. «Марксизма - ленинизма техка йолча ларда тIа, берригача мехкий болхлой класс кхотаяра а эттара хьалха цун хьалха латта отрад - дунен халкъашта юкъера коммунистически болам кхотабара а еш йола йоахо—из тахан вай эттара а лоаргIам болча рех лола декхар да», — аьлар Л. И. Брежнева, Болгарски коммунистически парте IX-ча съезде ше къамаьл деш.

КПСС-е кхьча марксистско - ленински партешка цхьана хадданза хьалдоаттаь дунен коммунисташа 1957-чеи 1960-чеи шерашка хиннача совещанешка коллективно оттаь дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама генеральни лини. Событешна беча берригачо шаьхо бахьду ца нийса, вахарца тешха, коммунисташа керда толамаш доккхийта Iалашдеш йола лини хилар. Цунна тIаккхуьдаш долча доаьача хIаннех из ларлар, вахаре чакхъяккхар — иштта я дукхха а дукхагIйолча вежарий партей чIоагIо.

1957-чеи 1960-чеи шерашка хиннача Совещаней опыте, хьахьокхкхара, коммунисташ дунен халкъашта юкъерча хьисапе вIашагIбеттабалар коммунистически болам кхотабара вай хенара пайдале форма я. Из белгалдаьккхаьа дарглац хIанз, дунен арене тIагIерта а дукхахча тайпара а къовсам латточа хьалашка еррачча вежарашка йолча партешта юкъе барт - цхьоагIон хадданза новкъостей бувзамаш хилалза даргдоацилга коммунисташта къаьста чIоагIа хаалуча хана. Юкъарчах доацаш йола-контакташ, дунен дегIаахаре актуальни денаш коллективно дувцаре новкъостал ду царна цхьаьнне дувцар вахае дикагIа кхетаде, шоай юкъара политически лини, дунен халкъашта юкъера коммунистически болама стратеги тактикеи нийса къоастае. Иштта беш бола коллективни балх хIанз хилалза даргдоаца хIама а хилай дIахотт. Шийн бахьан доацаш из коммунистически болхлойи партей керда дунен халкъашта юкъера совещани гIулъяра эша хьалаш хьалхинад яха ухх тIеххьарча ханара уйла.

Марксизма - ленинизма ларда тIа, пролетарски интернационализма принципаш тIа дерригa революционни низаш кхотаде гIертара дIахо чIоагIлуш латт. Марксизма - ленинизма, пролетарски интернационализма байракха кIал хIанзехьа а исторически толамаш даьхад социалистически мехкаша, дунен коммунистически болама. Из котталон байракх лакха а хьоабаш, цхьоагIон кхотабалари чIоагI а деш, къахьегамхой шоашта гонахьа вIашагIа а тоахаш, коммунисташа кхы а йоккхагIйола результаташ йоахаргья халкъаш къамаш а социальни а хьакъехьа мукъадахара тIехьа, машара социализманеи тIехьа лоаттабеча къовсаме.

(22 ноябре араяьннача «Правда» передовица).

ПАРТИЙНИ ДАХАР

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕШТА ПАРТИЙНИ КУЛГАЛДАР

Культура учреждений дукха я Шелковской районе: 13 юртара клуб, 4 культура Цlа, музыкальни школа, юрташка 20 библиотека. Парте районни комитетон юкхьанарча партийни организацешен котташка дахи достам тел культура учреждений бахха, доархlамера декхар — парте XXIII-ча съезда решенешта района къахьегамхошта хьалхашка латтача хьайдача бохха ма-политически декхарашца уж айхха юкза а йолийташ, района къахьегамхошта юкъе шерра пропаганда ерга — царна тlа а дилла.

Юрташкарча культура кхуврчий болх дикка ай а беллаб, чlогlа беллаб укх шера. Цар хlанзне а бокхха болх чакхбаьккхаб КПСС ЦК съездан Пленумийн решенешта пропаганда еш. Цу гlуллакха пайда ийцар балха тайп-тайпарча формаех: лекцеши докладаши, тематически сайренаш а книжкай выставкаш а, багах дувца журналаши сердалонца хьукха газеташ, агитбригадаша гайтараш а дог тешадеш йола къахьга сийрда гойтара агитаци а — [illegible] района культура учрежденеша чакхдохача цхьадолча гlуллакхий перечень.

[illegible]

кой бира дийцар «Культфондера ахчах района колхозашка цlай ваккха пайда эцарах» дола дош. Цу декхарга хьожача, хала гучадаьлар, районерчу цхьайолча колхозашка культфонда шера доххах 5 процент хилар а, хlаьта цхьаммашка 1 процент мара ца хиларе а. КПСС райкома бюро колхозийн парткомашна правленешна могадар культфонде дlахуттор ахча шера дерзеш 4 — 6 процент хилийтар а из культурага, юрташкарча клубаш, библиотекаш, культура цlенаш бола тоабарца, художественни самодеятельность дегlайоалаярца, юрташкарча къахьегамхой культурни сацо1ам вlаштlехьбоккхарга дуккхагlа дlаахийтар а.

Дукха болх беш ба хlанз районе колхозийн а предприятий бюджета ахча тетах культура учрежденеш хьалъеш. Сийлахь боккхача Октябра цlей хьатlакхачаш Парабыг ахча хьтаре хьал а яь эксплуатаце дlаелар 180 моттиг йола боккха хаза клуб. Мехлескозе хьалйир из. Кхуза бе доккхача сийлахь цlаhа дlаторана библиотека, зрительни зале — [illegible] болх бе цlенаш а да.

[illegible]

ю [illegible] хул нусканаш долалуш [illegible] комсомольски ловзараш, нускал [illegible] а керда даьча бераллаца [illegible] регистраци а, [illegible] некъабахара. [illegible] препортащ дlадалара хетахь сайренаш а. Цу культура цlагlа чlогlа сацийтарда [illegible] хилар укх шера [illegible] а йолаш «[illegible]», «[illegible]?». Дика, [illegible] чакхьоьлар [illegible] эзар кагийрхой уйла эш ца lеш, [illegible] колхозхой уйла а.

Вахьдар хьаха, ю деррига а [illegible] шергlа делаш дацар, культура кхуврчаш уравнялени колхоза партконо тlагlертта балча бахкан хьахиннар дир. Уккаа долла хlинц воархlаме ю; парткоми секретара хьехамаш а, самодеятельносте дикха ловзардарашна партиана чкешиша еш йола беседаш а, кхычеттел ДК-арча художественни самодеятельностa кружокий репертуаран юрташка библиотека книжкай выставкашн парткомо еш йола терро а, юрта бена культурно-массови балхан керда формаш лехар а.

Хlанз района культура [illegible]

[illegible]

1965 шера, а укх шера а парте районни комитето ший заседанешка дахи дийцар культура учрежденеш болх тоабарца дуккадилнна дола дешаш. Укх шера май бетта хиннача бюро дийцар балхах [illegible] доаттагlара дакъе района юрташкарча библиотекашин [illegible] тоабарах дола дош. Цу решенера тlа КПСС райкома бюрос чакхьлахь отлайир юрташкарча библиотекашин клубайн материальни база кlоагlъара тlаерзавл мероприятеш. Цу планах района колхозашна укх шерре а эзар сом таргга ахча хьахецаргlа дукхьал юрташкарча библиотекашта книжкаш эцара. Бюро решени хlанзе хьовчашьлий «Путь к коммунизму», «Червленский», «Красный пахарь» яхача колхозашна. Царех хlоране 300—400 сом ахча хьахийцад библиотекашта книжкаш эца.

Тоьаш дукха ахча хьахец цу колхозаша юрташкарча библиотекашн клубайн материальни база тоабара (тархеш, мебель, музыкальни инструменташ, самодеятельносте дахъа лоацаршта костюмаш).

Октябрь бетта хиннача КПСС рай[illegible]

[illegible]

Партком пахадием ДК-ен библиотекаш терко еш хилар бахьан долаш сакъердамеш шийна дер тlеш вlаштlехьбоах цар болх. Дакъа доалаш 120 сат а йолаш художественни самодеятельноста [illegible] кружок а ДК болх беш.

Керда обредаш юкъехувлаш болх болх бу культура Цlено. Укха[illegible]

[illegible] къахьегамхоша культурни сацо1 моттиг еш, балха [illegible] керда а сакъердаме а формаш бовлае. Из декхар [illegible] массаза [illegible] доккха кхьакъостал деррга колхозийн совхозийн юкъарча партийни организацеша.

[illegible]

КПСС Шелковской районни комитета [illegible]

ЦЕХЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

[illegible] Советски Союза [illegible] Нохч-ГlалгIай [illegible] телер [illegible] цеха арахецаш товараш. [illegible] Ростов, Воронеж, [illegible] городашка дика а лоархlаш дlайо.

Цу цехе цхьаьна болх беш ба дукха къонгий [illegible]. Царех дукхагlбараш цу заводе дукха болх баь, балха опыт йола гоара [illegible] ба.

Цхьа юкъе хьалха латт дубильщик Мусаев Заудин, реагент кийчъе [illegible] Никалай, прессовщица Перевенцева Тамара, кхитта кхыбараш. Тхьнаре къахьийгад цеха коллективе питилетка [illegible] хьалха кхочашйира. [illegible] хьакхарча шера дьоахача социалистически хьье коммунистама дакхьа тоадеш гетта дика да. 14 шу даьлнад цу цехе техата растижчика коммуниста Вохи Павела пахадаш болх бу. Хlара шера [illegible] кийдаьд цо дика къахьеташ балхе из хилара. Укх шера а цо

[illegible] декхараш кхочашдаьд коммуниста. Дика караберзадаьб цо ралмажной машинашка балх. Из беьлан доаш норма 400 йолча хlара денна 450—460 цlокана растажка ю цо. Укх шера шийна енна задани Октябра цlей хьатlакхачале кхочашдир Павел Кирилловича. 1967 шера, чотах хlапаце ахк эзар цlока кийчдаь хьакхаб из. Цунгара хьехам оцаш болх бу телат кийчъеча цеха болхлоша.

Къ шу ю. Вохана къахьта белгала да. [illegible]

Дика болхло хилара [illegible] общественни а ва Павел Кириллович. Укх шера [illegible] партийни организаце секретар [illegible] хержаб из.

Октябра 50 шу дузача денна [illegible] кийчъю цо цеха коллектив.

Сурта тlа (аьрдехьара аттехьа): [illegible] — [illegible] мастараш Темсахаджиеви Вохи.

[illegible] сурт.

ДЕРРИГА А КЪАХЬЕГАМХОЙ ДУХЬА

Сийлахь-боккхача Октябрески революце 50 шу дузача денна сийлахьа нахъакхара керда социалистически декхараш тlаийцад ча хитабакъ комбината коллективо. [illegible]

[illegible] 92,8 [illegible] хlаьта дlадахад 91,1 [illegible] дара дан.

Къахьта дика къахьег [illegible]

[illegible] 160 процент кхочашдаьхий да.

[illegible]

Комбината коллектив [illegible] хьехай хьалха тlаийна хиначу социалистически декхарашка. [illegible]

[illegible]

А. АХМЫГОВ,
[illegible] [illegible] директор.

КЕРДАДАРЕХ ПАЙДА ЭЦ

«Красный молот» яхача завода цехашка шерра социалистически [illegible] хьалхарча шера [illegible] декхараш [illegible] XXIII-ча съезда [illegible] Лазар Абрамович керте [illegible] 24 [illegible] хочашдаьд. [illegible] 519 [illegible]

[illegible]

СУРТА ТlА: керда социалистически декхараш дувцаш ба (аьрдехьара аьттехьа) бригадир Комаров Николай, мастер Маслинников Николай, профгруппорг Горло Иван.

[illegible] сурт.

ДИКАГlЙОЛА ОПЫТ ЙОВЗАРА

Информаци пропаганди Нохч-ГlалгIайн [illegible] коллективо «Чечингстройтранс» объединени lилман - технически обществан цхьана [illegible] ремонт елга [illegible] автомобилешта [illegible] яхача теман 24-ча ноябре семинар бир. Цига дийца лоацаш бар гаражий технорукаш, мастараш инженераш, ПТО начальникаш, мастерский начальникаш, автотранспортни балхаий механикаш — дерригаш 112 сог.

Автомобилешта эксплуатационни ремонт елга «Чечингстройтранс» объединение хиннача дlаштlехьаьь [illegible] дийцар гаража № 1 йолча фиране технорука И. С. Мордасова.

Вай республикерча транспортни предприятешта юкъе йоккхагlчарех я «Чечингстройтранс» объединени. Автомобилех пайда эцараш церна ремонт арак йоккха опыт йолаш я из. Автомобилех пайда эцара коэффициент 74,2 а, из хул планех [illegible].

Цул тlехьагlа автомобилешта ремонт ара агрегатно - участкови методашца [illegible] № 2 [illegible] инженере К. И. Шинневе. Цу методо чlоагlа пайда бар болавоа. Из метод юкъейоалаенна машина цхьа километр лелла барга дlадодар 22 кепиг дар, хlаьта хlанз 10 кепиг мара дац.

Автомобилешта ремонт арa прогрессивни методаш юкъейохаш хьакхьал дир ГРМЗ № 2 йолча цеха мастере Н. П. Сегеда, Грозненски автотракторни завода инженере М. Г. Самарова, кхычар.

Семинар чакхьаьнчул тlехьагlа рекомендацеш тlаийцар автомобилешта ремонт алма церна гlулакх дахьча юкъаьоргlолаш.

Д. САЛЬНИКОВ.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ЗНАНЕШ НАХА lОМАЯР — БОККХАЧА ЛОАРХlАМЕ ГlУЛАКХ

Вай ханарча хьалашка идеологически балха керттерча доставаех цаl ба марксистско-ленински хьехамашта, къахьга экономически теорена пропаганда яр, советски нах lилман мировоззренех кхебар.

Из декхар кхочашдара боккхача лоархlаме я Нохч-ГlалгIай республикерча «Знание» яха Общество. Цо шийн хlара денара болх бу КПСС XXIII-ча съезда решенеш толаме кхочашьяра, коммунизма материально-технически база хьалъяра вай кадрашта — боахама кулгалхочунгара денз мугlаерча болхлочунга кхаччалца болча материальни беркат хьакхолларашка — экономически знанеш lомаяра тlаберзабаь. Хlара къахьегамхо шийна предприятеш [illegible] из хила, начхьалкхен керт лараlа а цуна дахагlа беркат дарглоча хьисане [illegible] да эца а ховргдолаш хила веза.

Экономически знанешта еча пропаганда тайп-тайпара формаш я: лекцеши, багагlа дувца журналаши, тематически сайренаши, производства хьалха латтарий семинар, экономиче[ски а технико-экономически а конференцеш, кхыдараш].

ски а технико-экономически а конференцеш, кхыдараш.

Цу формашта юкъе боккхача лоархlаме я «Знание» Общества НТО-и ВОИР-и яхача организацеша еш йола экономически конференцеш. Цар новкъостал ду предприятешна, колхозашна, совхозашна хьокхамаш тоадара.

Дика чакхьаьнар дlадаха шу [illegible] Грозненски химически комбинате из экономически конференци. Из хетальар экономика деггlайоалаяра, арахецача продукце дикал лаккхьара дешашта. Юкъа СССР-е кулаш йола экономически реформашта хеташ конференц а йир комбинате. Цига докладаш еш а рекомендацеш хуш а къамаьлаш дир 15 сого. Уж рекомендацеш кхочашдьар бахьан долаш комбината йиш хилар съезда хьалхара декхараш толаме кхочашде а яхье хьалхара моттиг екха а.

ГРМЗ а швейно-трикотажни объединене а яьча экономически конференцешка lилман йовзийтар дикагlболча болхлой, керда опыт, гучадаьлар кхочашдоацараш. Масала, швейно-трикотажни объединене конференце товаровед воа. Хамутовас хьаннахь дир продукце дикал предприятешна экономикашна. [illegible] бен хиларах. Масала, объединене керттерча предприятешка цхьоалагlча сортах арахецача сенаш хилла продукци 85,3 процент яр, хlаьта арахийнар — 79 процент. Цунах предприятена хилла зе 31,4 эзар сом из. Хамутовас предложени йоалийр кlадой дикаьль, цхьан цехера вокх цехага дlадухь йолча полуфабрикатанта тlахьожаш доаттаб, аьнна.

Укх шера апрель бетта экономически конференции йир Гудермесарча медицински инструментий завода.

Экономически конференции йиназ кргйоацаш дир завода финансови хьал. Завода планашкарии дитачани бахха хьалъожадаь хиннача 250 эзар сом оборотни ахчашка эшта дlадахийтар 500 эзар сом да. Заводе lайна материалаш 77 сона цхьа мара хила цa еача 13 эзар сомига кхаьчар, кlезига мах бола хlаманий инструментани нормативи 52 эзар сома цхьа соньаьлинар. Заводо банкера хьаийцу кредит фактически дlатакха йиш йоацача дальцдар, цунца тlехьадувлар болхлонта ахаш дувца а.

Конференце хьайзар балхайн гlулакхера нахи. Цига къамаьлаш дир 9 сого. Цар хьадда йоча долеща хьагейтар предприятена тlаэтта финансови халонаш, хьагучадьлар цу лоррагача кхочашбоацараш бахьанаш. Масала, дlадахача шера заводо арахийцача продукце 60 процент «молагlйола» продукци хилла хилар. Цу продукцена заводга дуь чакх а ениа материал а хилийн. Завода махах бoчa 23 табне продукций караерзадьаб 6 тайпа мара яцар.

Экономически конференце белгалдир планировани, lалаш, производство, къахьетам, финансаш вlаштlехьдоахача хьайда за дезареш. Цига отталир завод планировани экономически стимулировани кердача системага лаара балха график, хlаьта технико-экономически совете из кондалга а тоадер. Конференце могадир производствени участкашка боахама расчет юкъейоалаелга, 1966—1967 шерашка предприяте рентабельность лаккхьара чакхьаха еза организационно-технически экономически мероприятеш белгалйир.

Де хьарахlараш кхачацдой хьажара заводе вlашагlъехьар каленндари тlахбоахам картотека. Кхача рекомендацех технически отдела хlара инженер декхарайна ва проектированeто дена продукци серийни арахецо [illegible] тlахьожам доаттабе. Хlара инженера хьайлад ю беча балха экономически эффективноста лицевой счет: къахьегама ахсарле лаккхьадара, продукцeга дlадодар лоцдира, материалий нормаш лохьлара учет а.

Конференции арах беркат даьлар. Укх шера февраль беттага даьчан болхлой ахаш фондана 37 эзар сом зе хиннача, хьалхара ах шу чакхдолаш 12 эзар сом [illegible]

Дукха да хlанз заводе къахьеганlанаш лерда тlа вlаштlехьбоаххара, продукци дикагlа хилийтора, материалий кхоабара, брак кlезигъарех из дlаяккхарем дакъе ду гlулакхаш. Уж бахьан долаш заводо арахеца стандартагlа йоаца продукци 60-нара 23 процентага кхаьчай.

Хlанз тlеха-тlехьагlа дукхагlа дlаяьржай экономически конференцем колхозийн совхозийн къахьегамхоша юкъе.

Укх шера ноябрь бетта Гудермески районерча «Победа» яхача колхозе хиннача экономически конференце боахама расчет юкъейоалаяра дола хоадаболлаш къаьстадир. Конференце рекомендацена хьадда белгалдир боахама расчет хlара бригада, ферма балха юкъейхьар а хlаман хьурматдари дисциплина чlоагlъяри дукха лоаттабу кховсаш а боккхача лоархlаме хилар. 70 сог вlашагlкхайтар укх шера апрель бетта Гудермески районерча «Дружба» яхача совхозе хиннача экономически конференце. Цига а дийцар боахама экономически хьоахамаш лаккхьара дешаш.

Предприятешкара, колхозашкара, совхозашкара, районни организацешкара Общества члений группаш декхарийна я экономически конференцеш малуха дукхагlа дейоалае а царех пайда эца а, цу юкъе хьацаре дахьа лоац а.

А. БАГДАСАРЯН,
«Знание» яхача Общества экономически секце член, экономически lилмай кандидат;

М. МАМИЛОВ,
«Знание» яхача Общества референт.

ЛОАМАН ДАЬГІЕНАШ — БЕРКАТА ХЬАСТ

Хьайбай продукци алсамъяккхара дешарахь кхоччушдеча лакха толамаш даьхна тха совхоза белхалоша. Укх шера 10 бетта планах ночахьалхенга долла декхар хиллар 893 тонн дуьх мара доацача, оаха даьккхад 1076 тонн дуьх, хьайбашта тІакхийттача дулха чотах да иж. ХІара заман планал совгІа пачхьалкхенга деннача дулхах 498 эзар сом пайда хиннаб совхоза, дерригача шера плана хьахь бе белам хинна пайда 837 эзар сом мара боацар.

Даьхача толамех кхоачам а ца бе, тхьарта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тІагІертта къахьегаш бу тха совхоза белхалой. Хадданза хьайбашта дукхагІа дулх тІаклетаргдолаш, хьайбай продукци совйоаккхаргйолаш хьайбаш кхабара керда наькъаш лах совхоза специалисташ а мугІарерча белхлоша а.

Тха совхоза дукхача хана дена гучадаьлнад лоамах даьгІенашка хьайбаш доахкадарах бекхама боккха пайда боалилга. Эттара хьалха лоаман даьгІенашка хьайбаш лелае дІадоладеннача хана, моллагІа а керда гІуллакх дІадоладеш санна, болхлошта хьалханна дукха халонаш увттар. Хьалхашка мел увтта новкъарленаш дІалха, хьайбашта дукхагІа дулх тІакхетаргдола гІулакх карадерзале йиш ядар айха къахьегарца мара. Лоаман даьгІенех бизол пайда ийбу хІанз тха совхоза хьайбаш лелахарашш.

Укх шера тха совхозо бархІ Іул (2500 бежан) лоаман даьгІенашка дажа дахийтадар. Май бетта дІалахьа хьайбаш сентябрь беттанца лоаман даьгІенашка кхабарах хьахинарш геттара хьокхаш да. Тха совхоза хьайбашта тІакхийттача дулха 100 тонн пачхьалкхенна духка, хІаьта дулх 155 тонн дІа. Лоаман даьгІенашка укх шера хьайбаш дІалаьхкача дена совгІа боккха пайда баьннаб (80 эзар сом). Хьайбаш кхабарга дІабоца мах геттара лоха хилараш да иж.

Планах хьайбашта тІакхетача хІара дулха центнерга дІабода мах 73, 95 сом бар, хІаьта тха совхозе укх шера 63,7 сом мара хилаздар. Къахьегархьача скотникашка даьха [illegible] а лохагІа да. Масала тха совхоза воалча бежа-Іуна Н. Толхадова вІаштІехьдаьннад йе леладеча хьайбашта дийнахьа бусе тІакхета дулх юкъера лаьрхІача 740 граммагара планах доагІар 400 грамм мара доацача, хІаьта лоамах даьгІенашка пхе бетта цо леладаьча 377 бежана 29 тонн дулх тІакхийттад. Пачхьалкхенга цо дахка дулх тІех дика да, Толхадова леладаьча хьалдола Іудашкарча хьайбех хІаранена лоамца даьгІенашка, доаждарах 120—125 килограмм хьалах дулх тІакхийттад. Цу тайпара лакха толамаш даьхадаш тха совхое цхьан из скотника.

Лоаман даьгІенаш караерзаяро керда перспективаш хьаел боахама. Ховш махилерра дукха доаман кхоабача совхозашна уйла тІайохийтад доахан дебадаро. ХІаьта оаха цу гІулакха чІоагІа тешаш тІабохийт. Укх шера ду хьакъе дика эксперимент аьй оаха. Тха совхоза бежа-Іу волча Д. Хамзатова леладича Іудачорча бь Іатте даьча Іаьсех хІаралена лоаман даьгІенашка леладаьча юкъе бетта 116 килограмм дулх тІакхийттад, хІаьта хІара Іатта 12 килограмм кхийттад. Лоаман даьгІенашка доажаден хиннача хІара Іатта а Іасана а тІакхийтта дулх юкъера лаьрхІача 128 килограмм хилар, хІаьта дийнахьа бусе тІакхета дулх цхьа килограмм хилар. Иштта дар фу хул хьана даьчох хьахиншар, хІаьта цах гуча а доал откормочни совхозашка хьайбаш дебадар геттара пайдане доагІа.

Ала дезаш да лоаман даьгІенех боала пайда из хинна ца Іеннга. ХІатзаниц аз мел дийцачул совгІа тха совхоза вІаштІехьдаьлар даьгІенашкара цхьан шерал ах шерал кхоачамбаьлла гІоза доакъар Іалашде а.

ХІанз хьайбаш леладерана чІоагІа терхам тІабахийта беза алхан замалахьа лоаман даьгІенашка хьайбашта тІакхеташ хинна продукци лох ца алийтара. Цу гІулакха тайптайпара доакъар иш. Тха совхозо тохамца кхоачашдаьд уж бахаш. Планах Іалашде деза гоза доакъар 5880 тонн мара доацача Іалашдаьр 7000 тонн да, 24765 тонн силос Іалашъяьй шера эшар тІкъе эзар тонн мара боацача.

ХІанз тха совхоза болхлой пятилетка хьалхара шу толамца чакхдаккхара, хьагІадоагІача юбилейни шера кердача къахьегама толамашца накъадахара тІагІертта творчески къахьегаш ба.

А. ЛЬЯНОВ,

«Ачхой-Мартанский» кхача откормочни совхоза директор.

ПРОДУКТИВНОСТЬ ЛОХЛАЦ

Ханал шин бутти ах бутти хьалха рапорт делар «Победа» яхача сунженски юртбоахама артела колхозхоша яхат, дулх, тха, кхийола юртбоахама продукташ кийчъяра шера план кхоачашъярах. ХІаьта массехк ди хьалхагІа, 16 ноябре, пачхьалкхенга шура йоаккхара шера задани кхоачашйир хьайбаш леладераша. Цу продукта 1500 тонн шурий заводе дІалхьийтай колхозо. Шу чакхдалалехьа кхы а 200 совгІа тонн шура ялияр совгІа пачхьалкхенга йоаха лаьрхІадь шурий-товарни ферма къахьегамхоша.

Байнача бетта хІара кхоабача Іаттагара 200 килограмм шура аьккхар боахамо. Из — дика результат я. Цудухьа, хьайбай фермашта юкъе лелаьча социалистически яхьа итогаш ка а хьежа, КПСС Сунженски райкома бюрое дІахье хотьлацарт лаьрхІар «Победа» яхача колхоза шурий-товарни ферма коллектив, карто районни комитетен къахьегамхой депутатий райсовета исполкомен карара-Сава тела Ше байракх ешр цуйна. Ферма хьайбаш леладераша из талам баьккхаб 15 октябре дена дерригадоахан чусоцаде кхоабаш доланигхьа а.

Акхан ІІайхача хана дар колхоза правленен парткомо хьайбаш леладу фермаш Іадаккха кийчъяра план оттаеш. Цудухьа, бокха хийчош бохк шиъ ханахьеи кхетанцен чакбатихар баьхьан долаш уккала вІаштІехьдаьннад доахана продуктивность лакха яккха а.

Шиъ ханахье а дика а йир ремонт шурий-товарни фермерча хьайбай помещенешта. Асфальт йиллай иттаьн квадратни метраш йолча кортаге, тховаш тоадьд, кораштан хингаш техде, белаш йоахъьяй. Бахкаш дика вІаштІехьдаьлча кийчаир доакъар а. Боахамо геттара кІезига а эрий тІаьхьачача баьций цошин, цудухьа бІаьстан хьайе доакъараш тоъал хургдаш йийсар колхозе дІадучча заьтта структура. Массехк бІаь гектара тІа дІайийнай кицерна а шерра шера тІаьпьлен цхьа дІайийча дукхача шерашка тІаьилен баьцаш а, хІаьта иштта вІашагІтаьь горох-овсанка а клевер а. Уккала делел дезар дир ерригача доакъарий ресурсех пайда хийса лара. Ерригта а кийчъяр 3000 тонн йод, 4800 тонн, вешта аьнча соахка кийчъячула пхоьъб дукхагІа, хІана яц аьпна, силос, хІаьта иштта ІалашъяЄ дукха чалхІа Іалашьна кІаьд а дов, тергда хьайбашта. Цу тайпара кийчдьд дукхха концентрированни мел, тух, цхьа тІехкаш, кхыдараш юкъе а далаш дола минеральни доакъараш а.

ХІанз ферме кхоабаш 900 етт ба. Колхозе кхетамца, хьурмат деш найда эц долаш долча доакъарех. Уккала Іа чакхдалалца йолча хана лаьрхІа, дерригача доаханна мел эш а хьожаш, доакъарий план оттаьй. Цу тайпара, уккала учете а доакъарий хІара килограмм. Дерригача Іанна лаьрхІа деннен бийсанен йолча рационашкейоагІа 25 килограмм силос, 3 килограмм йол, 35 килограмм барда, аьтача, Іанарца кІаьд даьча чии 4 килограмм, хьайбоаккхача шурий хІара килограммица лоархІаш 200 грамм концентраташ.

Колхоза хьайбаш леладераша кхетаду доахан пийса кхабара доакъар кхаде хилар. Цудухьа боахама специалисташ дайм хьеж доакъараш малагІча хьала тІа да а дІа иштта уйийт а, проверка йича гучадаьннараш колхоза правлене луш.

Зоотехническо-ветеринарни служба дика вІаштІехьдаьлаьхкхай артела шурий-товарни ферме. ЧІоагІа нийса хьажарна тІадоийт колхоза специалистана унзарен бІехен лаза — аьса ферма доалонел чухь ца дахийтар духьа. Карантинни служба вІашагІтьелай. Дерригача наькъашкен хьайбай помещенешта гоннахьен дезбарьераш а деннен бийсаннен цахаддаш хаттаргІолаш карантинни посташ а оттаьй. Дерригта хагий наькъаш аьха а аьха Іодехкал. ферма гоннахьа хІоарга сангар якъхай.

— Ферме мел деча хьайбашта вакцина яха йолхаш тахай. Цхьа юкъ аьннача гІолла цІаьхха юха а тохаргь оаха хьайбашта уж, нолхаш. Боккха хьехана бохк баьб, къаьстта а лояркашен скотникашта юкъе. Уж дІакхетабаьб лазараш хьедча баьхьанех а уж дІадоахаргдолча наькъех а.

Ферме гІулакх дешт мел болча болхлошта спец. барзкъаш деннад. Берригі хьайбаш леладераш недосмотрах хал-халхаха чакхбоал. Хьайбаш сийрдача, цІеначa, ІІайхача помещенешка доаш, уж санитарно-технически бокъонашка маяххара я.

Шарахьи цхьача бахьанаца дейцем а хулаш дешин доала цІенцин дІададьккхад. Доахан даккалетьа вІаштІехьа массехказ бутте уйша а дІадаьннад. ДІадахача шера хІара бІаь Іатта тІехьа 87 Іаса кхедаьд колхозо. Из дика результат я. Цхьабакъда, хьайбаш леладарийта цунах кхоачам хилаза. Шоайла дага ма баьнна, специалистана лаьрхІар юкъа доахан ветеринарни лор хьажа ца йолча хан родильни отделене лоаттаде. Из, цигарча юкъта, сел дика хІана а хетаи, цхьабакъда цунах хьахулаш дар чІоагІа лоархІаме да. Йазар хийтта доахан хьалхагІа дарба а дийл мара Іула юкъедахийтац. Укх шера ийс бетта хІара 100 Іатта тІехьа 73 Іаса кхедаьд, хІаьта специалистана йоах, ер шу чакхдалалехьа хІара Іатта тІехьа Іаса хургда.

Юртбоахама артела хьайбаш леладерашa толам боалхача хоадийболаш йолча факторех цаІ — керда дар лаха тІертан, прогрессивни, хьалха латташ мех долчуница даим доттагІал хилар. Юртбоахама производстве хьалхалаттарий опыт шоай боахаме юкъекхаьха гІертар ва хІара колхозхо. Цу гІулакха новкъостал ду колхоза правлено а опыт йолча коммуниста Николай Иванович Моисеева хетамца кулгалдеча партийни организацеа. Укх тІехьарча хана колхозе 300 эзар сом совгІа аьча дІадахийтад хьайбай помещенешта механизаци ярах керда ярах хьахьарах. ХІаьта цу гІулакха дІадахар диаза юхаеттаотт, цо боахама йоккха доход лу.

Цхьа шу совгІа за ийнний кортамукъа хийца доахан кхоабача «карусель» яха доахан детта установка колхоза шурий-товарни ферме болх беш йола. Массехк кораншках, асфальт йиллача бежкартех, доахан деттача установка йиллаа вІаштІаръяьча зданех, доакъараш чулоаттадергех, чуІеча цІенеца гІенна долча гІерсахи, дукхача машинех а чура кхо аракхухьача, доакъараш Іодоаседача, дІателача техниках а, автопоильнех латташ йола бІарчча комплекс я из. ХІаьта из берргиа боахам атта а дика а, сиха а лелабу 13 саго. 250 гаргга етт хІана «карусель» тІа беттаж ба. Из лелаю хьа доарка-операторашo. Цу тайпара, нагахьа санна хьалхагІа хІара доарпана 16—20 етт кхоачаш хинабош, хІанз уж 80 совгІа ийиъ. Иштта, комплексни механизаци яр бахьан далаш лакха, кІезигбелар гІулакх деш белхлой.

Доахан механически деттачта гІойленаа хилдийн шезна йолш хІанз цхьаьнкха а наь. Хьайбаш леладерий алапеш лакха а долаш цхьа центнер шурий аккхарга дІабода мах беррига а 11 соми 2 шайн мара бац. Шурий хІара бІаь килограммиа 4 сом цІена пайда лу колхоза.

Шурий-товарни ферма цхьаьнка участке кхо арадаха оборудовани оттаьй. Каьсккхача транспортераца кхо пІалаца цхьана кхоъ тонн чуйодача ний чу хьагул а дийа, 10 атмосфер йолча давленеца ниа тІабохийт. Кхо турбашка гІолла иттаьн метраш гаьна дІара а ухийташ лаьрхкІа цу гІулакха оттаьча кхо гулдерга чу ухийт, хІаьта кхо цига Іоа а деш, доккалу, тІаккха цигара механизатораша кхаьпа а огородашка а дІахухь из.

Цу тайпара, кердадараш, хьалхалаттараш шоайнига производствана тІагІертта юкъекхухь колхозхоша. ХІаьта цо толамаш дахара новкъостал а ду.

Цхьабакъда, юртбоахама артела къахьегамхой толама кортера йхайлосених латт йолча, из ...ите, ...арчa къахьегаш дукхабезам эшараш, доярхаш Грибенченко Валентинен Прудникова Марьям, Богачук Любовь, оператор Рыженков Александр санна бола, шоай къахьегамца колхоза сийдоккхаш бола мах цул лаккхал хиларал.

Уккала оаха вІаштІехьдаьлхаш хьайбаш лелабайранта мел эша ийлараш — миччча хана а дика керда хеттта, лулагІа равшa, хьалха телевизор хулаш йола шо уташ. Уккала, ферме общежитии, столовии, душевой. Цудухьа, массе дагІерахьаре шоай йоахкоелга гуш болча наха къа а дика хьоа. Кхы а доаккхагІча толамашка накъабаха лаьрхІа ба уж Советски Іаьдала сийлахьча юбилейна, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара.

ДІацца, Доахе, сунженски хьайбаш леладерий йоакха шура!

П. ЛОМТЕВ,

Сунженски района «Победа» яхача колхоза шурий-товарни ферма заведующи.

Рентабельность лакхлу

Массехк шера вІаштта тоъал доккхий зенаш дейт хьаьхкай юрта боахама министерствий дукхагІа йолла совхозаш.

Масала, 1963 шера хиннадзенаш, цхьайолча экономически низа йолча совхозашна дах пайдаш юкъера дІадаьхача, 3377 эзар сом хилар. 1964 шера — 4559 эзар сом, 1965 шера — 734 эзар сом, хІаьта укх шера юрта боахама министерства тІехь цхьайтта совхозо эс па а деш, шин миллион сом совгІа пайда бергба.

Уж дика хьоккханаш тоъал лакхагІа да леладарча заказарашка йолча Дагестански Къилбаседа-ХІирийн республикашкарчуа, хІаьта Черски-Балкарой АССР санна йолча республикана дараш санна. АзаІ Ниццазь санна дІадахача шера 30 совхозаш пайда лулі 16 мара хинназе, укх шера уж кураш кІезиргагІа аса а 24.

Совхозо рентабельность лакхъяра даьхьа телам баккхара бахьан сенаш латт?

Эттара хьалха из латт продукце цхьа центнер аккхарга дІабода къахьегаш кІезигбарах. Масала, нагахьа санна 1965 шера цхьа центнер шурий аккхарга 1,72 сага-ди дІадахa дале, укх шера гІергдац 1,56 сага-ди мара.

Доахана совгІа цхьа центнер дулх тІакхетайтарга соахка бокъонца дІадахар 9,61 сага-ди дар, хІаьта укх шера гІергдац 8,58 сага-ди мара.

Цуга хьенна 4,54 сага-дентара 4,20 сага-денга кхоачаш лодденнад хьакхий дулха цхьа центнер тІакхетайтаргда дІадодар.

Цхьабакъда, керттердар-м цунах латташ а дац.

164 доакъарий единицагара 135 единицага кхоачаш кІезигденнад шурий цхьа центнер аккхара дІаухь доакъараш. Доаханна цхьа центнер дулха тІакхетийтарга дІауха доакъарий единицаш 8 а хьакхий дулха цхьа центнер тІакхетийтарга дІаухараш 7 а кІезигъеннай.

ХІара бежана деннен бийсаннен тІакхета дулх 10 грамм дукхагІа хиннад.

Уж долла хІамаш цхьана лаьрхІача а. ХІаьта иштта юрта боахама хьайбаш довлга дика кІезиг дара а цхьа центнер шура аккхарга дІадодар дикка кІезиг а даьд. Цун шах 92 кепиг лох а баьб, бежан дулха цхьа центнер тІакхетийтарга дІабода мах 4 сом 57 кепиги лохбаьб, хьакхий дулх аккхарга дІабодар 7 соми 15 кепиги.

Иштта дитт гІулакх совхозий хьайбай боахамашка.

Тоаденнад латташ леладу довлаший а 1965 шера дІахьа продукце цхьа центнер аккхарга бокъонца дІабаха мах 3 соми 89 кепиги бар, хІаьта укх шера 3 соми 73 кепиги мара хилазар, е 17 кепиг лохбаьлар, 20 кепиг кІезигденнад шекара свеклай цхьа центнер кхеэрга дІадодар, хІаьта укх шера пачхьалкхен планаш цхьа миллион 750 эзари центнер мара ялаш нийцедезаш хиннача метте дІаденнад 2 миллион 212 эзари центнер. Цунах дикка новкъостал хилар Шаьла, Гудермеса, МалгІабика, Наьсарен, Урус-Мартана, районий свекла кхееча совхозий доход совъяккхара.

Укх тІеххьарча кхаь квартало совхозашка лахача ерригача хьайбай продукташка аьча анализе хьалхекхад, хІара кхоабача Іаттагара йоаха шур соахка цу хинанца яьккхачунца кийсгача 142 килограмм тІакхийтта хилар, деннен бийсаннен Іаьсашта тІакхийта дулх 10 грамм дукхагІа хилар.

Цхьабакъда, совхозий рентабельностах дола хьоккханаш дикка лакхагІа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна вай боахамашка гидуарегаш, баьццадараш, доартолаш, дукхадеха кхыйола культураш кхоерга дІабода мах лакха бецаре.

Уж культураш кхоерга дІабода мах лакха хІара бахьан хьувкъам хІана а лоха хилар да.

Масала, юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара итт центнер гидуарганаш алкха елаш хинначa вай укх шера барІ центнер мара хьаккхац. Баьццадарий хьувкъам 20—30 центнер планахчул лохагІа хул. Яха йолчул цоаш-кІоагІа ...доартолаш.

Хьуттандара йоаха продукцеш йоахарах соахка 2611 эзар сом пайда баь вай совхозаша, соахка хьайбай боахамашка 361 эзар сом зе хиначa метте, укх шера хьайбай продукташ йоахарах 1456 эзар сом пайда хиннаб.

Цхьабакъда, гидуарегий, баьццадарий, соий, бахчевой культурий хьувкъам лергІа хьал ца хоабар бахьан долаш соахкарчул 370 эзар сом кІезигагІа хиннад вай совхозий доходаш укх шера.

Совхозашка болх беш йолча экономически анализа бирой декхар да зенаш хулийташ дола бахьанаш хьагучадахар а уж дІадоахаргдола наькъаш хІара боахамо хьадда белгалдар а.

Къаьстта уІла тІахийта еза шин да тха па лул дІаухийташ йола доакъара средствеш дикка кІезигъяра, гІулакх деш йола персонал кІезигъяра, бахкаш вІаштІехьдахарга дІадодар лохдара, хьайбаш кІезигагІа дайтара. Латташ леладара даькъе вІаштІехьъяла а чакхьаха а еза культурашта дукханьен нийсен удобренеш тессара а хан-ханнахьа хий дехкига вІаштІехьдаккхара а наькаца хьувкъам лакхбара.

Х. МАХИТАРОВ.

БЕЛОРУССИ. Витебскава гаьнадоацаш, Малхбузен Двина яхача хин аьрдехьарча берда йисте долемитони навестняк йоалкх. «Руба» яхача заводе кунаш удобренеш ю. ХІанз уккала хьалхен латт кхы цхьаьнкха а завод. Из болх бе йоалейначул тІехьагІа мехка колхозашкен совхозашкен шера ах миллион тонн гаргга доломитовни дем кхоачарга.

Сурта тІа: «Химмонтаж» яхача треста монтажникаш А. Лопата, Л. Бойков, В. Павлов сушильни барабанаш вІашагІйоххаш боалх.

Г. Усманова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДАРЕГІА ДУЛХ ДОАККХАРГДА

Пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяра социалистически яхье баьннача Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза къахьегамхоша лакхара толамаш даьхад. Пхийтталадагіа ноябрь тІаккхоачаш совхоза хьайбаш леладераша пачхьалкхенга дулх, шура йоахкара шера план кхоачашъяьй, хІаьта дІахоачул тІадагІа дІа мел лу шура плана совгІа я.

Геттара лакхара къахьегама толамаш даьхад совхоза хьаккхарч леладераша, хьалхе а аьча итогана хьагойт совхоза хьаккхарч лелабара отрасль укх тІеххьарча массехк шера эттара хьалха рентабельни хилар. ХІаьта укх шера хьаккхарч лелаярах геттара боккха пайда баргбаь совхоза. Хьаккхарч лелаярах пайда бе вІаштІехьдаьннад, совхоза болхлой хьакхий продукци аккхарга дІабода мах гІеттара лохбарах, хІаьзалца кулгашца деш хиннача халача балханта механизаци ярах.

Къаьстта белгалбе беза хьаккхарч дулха кхоабача площадка тІа болх беш бола хьаккхарч лелераш. Ши бІаь гаргга хІакха лелаеш а Н. И. Гусевам В. И. Янковскаям. 30—40 килограмм доза дола хьакхий хурскаш хьакхухь хьаккхарч дулха кхоабача площадке, хІаьта цига кхаьбачул тІехьагІа пачхьалкхенга дІалул 100 е совгІа килограмм доза долаш хул хІара хьакха. Масала, дукха ха йоаллаш пачхьалкхенга ехкача 245 хьакхех хІараме доза юкъера лаьрхІача 115 килограмм дар. Укх тІеххьарча 6 шера еххалцар совхоза пачхьалкхенга иштта чІоагІа тоаенна хьаккхарч.

Укх шера иштта аккхара толамаш даха вІаштІехьдаьннад цар хьаккхарчашта дехха доакъар (концентраташ кхыдола доакъар) хила ца а тІоададеш бІайхача бардаца тоадар. Хьаккхарчашта доакъар хьалхашка кхахьара балханта механизаци яр бахьан долаш. Лафоташца ферме хьалхаьаш йола концентраташ запаранаш чу Іойассаю, хІаьта ерригача кормоцеха гобаьккха турбаш ехкай. Цу турбашка гІолла хьабоагІа барда хІара запаранаш чу бода. ХІаьта цул тІехьагІа кормоднеш лийца чу гІолла бардица тоадаь доакъар корнушка чу ний боарпинах Іочуух.

Из бахьан долаш вІаштІехьдоал хьаккхарч лелаеча шин сага шин эзар гаргга йолча хьаккхарчашта гІулакх де, хІара хурсо дукхагІа дулх тІакхийта.

Аьшн, къахьегам шабара, аракхаш йолча продукцега дІабода мах лохбара лоаттабу къоасам толамца дІахьо совхоза хьайбаш леладераша пятилетка хьалхарча шера.

А. ГАНИЕВ.

КИТАЕРА ВИЗИТ ЮКЪАГІА ХІАНА ЯЬЛАР

МОСКВА, 22 ноябрь. (ТАСС). Селхан йоалоа дехьарча мехкий халкъашцарча доттагІала. ЩагІа пресс-конференци хилар, вайна шахарра, шин визит юкъагІьяьккхача а, хьарХІача ханал хьалха йоа цІаевача а советско-китайски доттагІа Обществa члений.

Советски доалоа дехьарчен корреспондентакта хьалхашка заявлени еш къамаьл дир делегаціена корте латтача «Правда» обозревателя В. В. Маевске.

Делегаци Китайски Халкъа Республике яхар, аьлар цо, шин мехка доттагІала обществашта юкъе цхьана гІулакхаш леладара планага хьежна, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 49 шу дизара хетаяьча мероприятешка дакъа лацар духьа. Наькъа арадоалача хана оаха лийрхІадар китайски общественноста дикалех кхета, къахьегам дукхабезам, чалайт йолаш дег тІара вайна дукха дезаш долча китайски халкъа вазар доза, Советски Союзах дола хІамаш Китац къахьегамхошта дувца.

Бакъдар аьча, оаха кхетадора, «культурни революцин» оалий йолчунца дувзаденца долча великодержавни шовинизмах, культ личностах, санхетам чу боллашехьа а кхайнаденча социалистически мехкашцарча моастагІалах дика долча хІанз Китае латтача хьало тхоай визита белгалара Іоткъам бе тардуаги. Духхьал из бахьан долаш КПК кулгалхой политикаха беке баккхара юхаоалуш ер тха делегаци, делегаце члений цу хьакъехьа дувца хІамаш хиннадале а.

Халалета а, Іалальмате низкъалча хьалашта юкъеерзайир делегаци, моастагІал дар тхона гобаьккха гойташ хиннар. Цу хьакъехьа дувцаш йолча дукхача фактаех цаІ ер а.

7-ча ноябре, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 49 шу дузаш, Пекински университете яхар делегаци. Оаха дІа а хьа а къамаьлаш деча хана «советски ревизионистех» дувц яхаш доацараш дувцар, КПСС-а а советски халкъа а дувра. Тхо, аьлар В. В. Маевске, протест дІа а хьийна, тхоаш къамаьлаш деш хиннача чура ара а даьлна дІадахар.

Университета юкъ делегацена гоннахьа йолаш антисоветски демонстраци яр, оеІазонца кровокацийни цІогІарч деттар Советски Союзан цун кулгалхоштен духьал. Из долха хІама официальни наха могалаш а доастам телаш а дар. «Хунвэйбинаша» университета кора дІадахийтацар тхо. ТІаккха машинашта чура ара а даьлна, гІаш университета коапайрашкахьа доладелар тхо. Тхона гоннахьа футтаре еш хьувзаш кІантилгаш бар. Ихарагіа тхона иштъ бийкха дІаеттар уж.

Оаха пролетарски гимн «Интернационал» лакхаяр. ТІаккха цхьанне тхона гобь латтараішта команда елар «Сийрдайболаш [illegible] йалхбоале» яха илли дакха аьнна. Цул тІехьагІа тха дІаьхьи а дог тиймар пролетарски гимна дукхала тахан культови иллей латташ хиларах.

Делегаце Шанхае лекха ха тоъал безаме чакхьальир, хІаьта цунах оаха ОБСД шанхайски отделене вилалаша тхоай гІулакх кхетадьяр а лаьрхІар. Цух совгІа, Шанхае тхо хинарари дукхагІча даьтье промышленни предприятеш, халкъа коммуне яр, хІаьта цига-м ницай «хунвэйбиний» организацеш, цига болх берашм мохк кхаба гІертаи ма боахкий, цудухьа антисоветски гІулакхаш хьоазадьраш цига хьаллоацаре а тамаш яр. ХІаьта а, тха делегацена уллубаьнна баьхкача нахах цхьабараш цига а Советски Союзах доацар дуца гІерташ бар.

Гуанчжоу тхо дахача хьалхарча дийнахьа — 15 ноябре, делегаци ярмарке яхача хана, китайски оагІоштахьара юха а антисоветски заявленеш цІогІарч деттаиш моттиг хилар.

Советски делегаце, бокх В. В. Маевске, цхьа санна дукхала а дІаьхар шийна уллубаьнна хиннача ОКСД никалашка, уккала доацар дуцаш Советски Союза духьала деш дола къамаьлаш делегаци а КПСС лелински ЦК-ашен Советски правительствaнен гоннахьа айхха кхоттаденна дела тха халкъ а сий доацаш даккхар санна лоархІ не. Оаха, цхьа санна, дуккхала а протесташ кхайкхир советско-китайски доттагІал дохаде гІерташ леладча Советски Союзана моастагІал долча акцента духьала. Цхьабакъда, уж протесташ вІалла теркалъеш а яцар.

Цу хьалашка, Гуанчжоу хиннача советски делегаце де цхьаькха а хІана дисадацир, ше уккала бена ийиь юкъах а боалх, Пекине иха а йода аьпна дІа ца кхайкадича.

Пекине юхаккхальчачул тІехьагІа, делегаце членаша шоаш ОКСД центральни правлене кулгалдеча балхлошца вІашагІкхийттачул тІехьагІа дІаьалар, советски делегацена доагІаш йола хьоашал даь ца хилари ший бахха новкъарле яь хилари шийна халахетнига. Оаха дагадоххийтар, китайско-советски доттагІала Обществa делегаци укх шера октябрь бетта Советски Союзе еача хана из кхы тайпа, вІаштІехьа долча хьал тІа хинна хилар цунна товш мел дола хьалаш вІаштІехьдаьлха хинна хилар.

ОКСД кулгалдеча деятелаша советски делегацеца моастагІал долаш лелаьь гІулакхаш карцахьа ца лархІарал совгІа, цоаш а гІа доахар цар. Цул совгІа, уж кхы а чІоагІагІа гІертаж бар вай партех, Советски Союзa позитивах, тхона кхерам тІатуцсар.

Делегаце соцадир, цига оттача хьалах визит юкъахъяьккханза и Дай-мехка юха цІавхаза а шо ярашкахь.

Тха делегаце, аьлар В. В. Маевске, дІакхайкаду оаха хоалам болашь истаркхоас вай партех, вай пачхьалкхенах доацар дувцаш — Китае хьаккхайкадеш латтараш. Оаха аьхь долаш лоархІ советски халкъен вай сийлахьча Коммунистически партеи бартцхьоагІо йоахе лаьрхІа КНР-ерча цхьаболлча наха доладу гІулакхаш. Оаха хоадабболаш карцахьа лоархІ, хабарах империализмана духьала къовсам лоаттабу оаха а яхаш, маларра аьча, дерригa антиимпериалистически низаш вІашагІтохара духьала а бувлаш, цу тайпара Вьетнамерча американски агрессорашта чІоагІагІа духьале яра новкъарле еш бирий; дуьнен коммунистически болаш вІашагІбоахарий, Советски Союза духьала къовсам лоаттаберий, цу дерригача гІуллакхашка революце, социализма, машара моастагІашта новкъостал деш барий, сийлахь-боккхача марксистско-ленински хьехамен социализмашца во йеш ерий аьха дийна гІулакхаш.

Тхо тем китайски халкъа сийдоккхаш нахех, тхо тем Советски Союзен Китаен халкъий вежарийха долча доттагІалах. КНР-е оаха яьккхача хана тхона массе оагІорахьара довкъарленаш хиннале а, тхона хІаьта а гучадаьлар, китайски халкъа Советски Союзацара уйлеи доги дика хилар.

Китае бахарах шоашта хетаденнараш дийцар делегаце членаша.

Цига лакхача хана тха делегацена улув ваьна массехк саг вар аьлар Советски Союза Турпала К. П. Комарова. Цар леладаьча гІулакхашна дийтепадир, советски китайски халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдалар дезаш уж ца хилара х. Масала, 15 ноябре городе Гуанчжоу ше къамаьл деш, царех цхьанне кхы аьь а на хетаи дувцар, Советски Союзо дикка ве даьд Китайна кхам. ДІахо цо дийцар бокъонца ер дар: «Из дидалийта а магийта а йиш йолаш дац китайски халкъ, гитлеровски фашистана леладаь зуламаш дидалийтен магийтен йиш йоацаш советски халкъ доацаш но пара.

Гитлеровски Германена вай шийсдар сон ахха гІулакх хиларах аз цхьа заявлени йир, хІаьта цул хефттера дакъа ер а дар: «Кхо шу гаргтарча хана немцки фашисташца къовсам лоаттабаьча партизански соединене командир хиннача аз, са корта хІаланбутаре фашистски командоване бІаь шир марка йилла хиннача аз. 1924 шера парте ваха, ленински тІаьхехаяц коммунист волча аз геттара чІоагІа сай сий доаланг лоархІ Советски Союз гитлеровски Германена хьожа а аь укхаза хьамаьл дарах».

Цул тІехьагІа къамаьл дир коммунистически къахьегама ударника ЦхьоаллагІча Московски сахьатий завода слесара В. Н. Антонова. Оаха де лаьрхІа хиннача къахьегамхоша, аьлар цо, къамаьл де хьтуве балазар тІа. Массаза а, предприяте е коммуне тхо кхаьчача хана тхона накъабоагІаш хинараш администраце вика лаш бар, хІаьта тха къамаьлаш а дуккагІча хана кабинеташка хулар. Уж тайпа къамаьлаш хиначул тІехьагІа, сихха бІарг тоха чакхдоалар. Кхыметтей балхлошца гуччаьа къамаьл де йиш йолаш дацар тхо. ХІаьта а, балхлошта тхо дІатІадолхача хана, царна тхо ничра да а хайе, тхонера шоай дика уйла хьалокхар цар кулг мацарца, бІаратьалмарца, кучра оагІах.

Шанхайски сахьатий заводе оаха хьаьттар: фу «пролетарски революци» хух цунах, нагахьа санна цун улар на низ студенташи школьникашкнича а, хІаьта пролетариат цунна юкъе дакъа ца лоацийтаи ястара кхесса хича я? Завода директора заместителa цу хаттара жоп делар: болхлоша тІагІертта къахьега деза, — иш за цар культурни революцена юкъе лоацаргдола дакъа. Цига вахар бахьан долаш са бокъонца хог тийшар «из революци» болхлойн хьархойн хьаштагта гаьна хиларах.

Къамаьл де дош лу къахьегамхой депутатий Волгоградски городской Совета депутата З. Ф. Дубровинайна. Хоеш дар, аьлар цо, Китае «культурни революцин» йоалланначул тІехьагІа дешара поведенеш дІакьайла хилар. Из за китайски халкъ ше деъара къахьача бокъонах хІана пайда эца йиш йолаш ца хилар. Китае саг корадхилар тхона школашка занятеш дІа ала йоахлургьа хьала хоки, Цо дукхагІа а ценноакх Вьетнама Демократически Республике е чуеттача бамбаша а, е тІехьа ерригача ухарлашка а дешара шу дІадоладо новкъарле-хь ца хиларах.

Профессора А. И. Овчаренкос ше къамаьл деча хана аьлар, Пекински университетерча «культурни революце» членашца даь къамаьлаш чІоагІа чоалхане а дохха а дар. Гучадаьлар Маркса, Энгельса, Ленина йийцача культурах царна хетараш аьттехьа а ца хилар.

Шанхае дахгІа Пушкина дегІа хиина памятник дохадьяь «хунвэйбинаша». Тхона Пушкина книжкаш уж демараша дІк ца тедор новкъа хиларахи памятник дохадарахи цец а буалаш, шанхайски городской библиотека болхлоша хьаккхайкадир: «Пушкин — пролетарски писатель вац!», Шанхайски писателаш шоай хур дах тхо къарда гІертар, бакъдар лаь аьнна тІахьехам барца дІайолаенний литературе ревизионизм, «Сага кхеда» тІа... Шолохов Михаила хетамер зовза саг ва, яхаш.

Шанхае, аьлар А. И. Овчаренкос, «хунвэйбинаша» дІадаьккхад Л. Кербеле хьадаь лоацаш дола памятник а — советски китайски доттагІала символ. «Сийлахь-йоккха культурни революце я аьнна цІенхаштта ала йиш йолаш хІама дац хІанз Китае доаллаш. Из революци яц. Китае доаллача хІамеца гІулакх долаш яц пролетариат. Из долла хІама а дац культура цхьанкха гІулайх долаш, из дІайра да марксизмана-ленинизмана.

Пресс-конференци чакхйоаллаш делегаце членаша шоаш гІайле журналистана даьча хаттарашта.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДIАДАХА ВЬЕТНАМЕРА АМЕРИКАНСКИ ВОЕНЩИНА ГIАЬРАХОЙ ГIУЛАКХАШ

УЛАН - БАТОР. Монгольски юристийн союзе чIоагIа воккъе а хетаж харц лоаркI вьетнайски халкъан Вьетнама Демократически Республикацен духьал американски военщино леладу зулмане гIулакхаш, йоах «Унен» яхача газета тIа араяьккхача монгольски юристий Союзе верхьь хиннача заседане заявлене тIа.

Вьетнамски халкъан ДРВ-ех дукъал США эскарой американски маенинашен ер йолча агрессивни колониальни тIема эскаламе хиерам тIитесс Къулбехьен — Малхбоален Азерча а деррига дунен тIарча а машарах кхерамлеленен, бейтадоах заявлене тIа. Шоай зулмаберча гIуллакхаши гIожагIча тайпара теладе американски империалисташа дунен халкъашта юкъерча бокъон нормаш. Цар варварски хIалак бу маьрша бехачех, маьрша городаши юрташи, Гитлера а еттIейта ца таега напалмоан бомбаш дохьаж доалла веществаши а етташ. Вьетнама территореян бахача нахахи пар кейда эр тIом бара эша керда средстваш жшитай хьажара.

Монгольски юристий Союзе йоах цу дерригенне а американски империалистий варварски юкь гучаьккха ца Iеш, уж гIулакхаш машара дукъалара акт, тIема а дунен халкъашта юкъерча а зулмай акт я. Цу дерригакех шоп дала дезарга американски империалистий дунен халкъашта юкъерча суда хьалхашка.

• • •

БУХАРЕСТ. Вьетнамски халкъаца барт - цхьоагIо хилара Къамаш комитето аIашагIтеха американски агрессорашта духьал вьетнамски халкъо лоаттабу турпала къовсам хьалдоацаш йола митинг хилар культура Бухарестерча студентий цIагIа. Митинга бахьабар бIаьш бола румынски доазол дехьарен студенташ.

Митинге дакъа лоацаш хиннараш харц я кьлар Вьетнама американски империализмо лоаттаю агресси, марионеточни режим Iаьдал карадолаш хилийтар духьа цар леладу варварски гIулакхаш а дийнар. Цар дIадийтар Iалахьета чехка, духьаьга йоацаш цхьа лоамеса а суверенни а хинчахьнахе йолча Вьетнаме Демократически Республикана етташ йола бомбаш соцар. Къулбехьа Вьетнамера США деррига эскар а хIема гIирс а арабаккхар, къулбехьевьеттамски халкъа визза бола вопал Къаьма фронтах лархIар. Женевски соглашенеш кхочушъяр.

• • •

КАНБЕРРА. Хорханой хьаьне хьалла мехка гобанкгаш бола Австрале премьер - министр Холт меле США-с Вьетнама лоттаеча агрессенен цуйна юкъе Австрале США-ца дакъа лоацаш хиларин дукъал хьца йоакхача демонстрацие. Сиднее эгIазбаха демонстранташ чухьакхар Холт къамаьл деш хиннача зала чу. Залера хьал кхоахаделар, яйсина тIар чIоагIа яр, Холта духьар хьа а ца хоаш, ихари хоаш бу агентствай корреспондентана. Демонстрантана, къаьстта аьлча, хьадийхар США-с Вьетнаме леладеча агрессивни гIулакхашта юкъе дакъа лоацаш долча австралийски эскаре гIулакхде ца тигарах лаьца воалла Уильям Уайт хьахецар. Залера арааьннача Холта гобир демонстранташа. Премьера автомобиль дIа-юха мйора пар, южам раьза ца хилар дIакхайкадора цуйга. Премьер-министра постех воалаш Холта мел ахьккхача хана хиннa мтара а Iеккхаг Iйола правительствано духьалара демонстраци яр из, олаш белгалдоах моттигерча обозревателаша.

• • •

БОГОТА. Машара колумбийски совет берригача мехкага кхайкаб 10 ноябре тIом бенн йолча Вьетнамаца барт-цхьагIо хилара кампани чакхъяккха тIахьехаш. Машара Совето тIалъехам арабаьккхаб. Цу тIа гучадоах Вьетнаме американски агрессораша ду зулмаш, къаьстта аьлча, тIом бича юкъе йоалле бокъо йоаца средстваш США эскаро кагьйоалаш. Махьехама авторашa дIадех ДРВ-ана духьалара агресси дIаяккхар, Вьетнамера кхача мехкий деррига эскараш арадахар, шейн ихел ше къоастаергйолаш вьетнамски халкъа мукъаьбалар.

(ТАСС).

ВЕНГРИ. Соба яхача моттиге тIо боахкара дорона дIадахьаш я советски самосвалаш. Йоккхача машиенаша 25 тонн муъхь дIахьу. Цу техникан моккьосталца йармерчера боахлой торо хилар хIинз (укх шера ноябрь бетта) хулаш йолча йерте съезда сийна тIайийца социалистически дикхераш тIаьккховчалле.

СУРТА ТIА: «БЕЛАЗ» кхера сатачаьнар чу муъхь Iрдоассадеш я.

МТИ—ТАСС сурт.

ГЕРЗ БЕ А ДЕЛЛА

ПРАГА. 24 ноябрь (ТАСС). ХIанз герз бе а делла тIом беш 7000 сагаш Мозамбика патриоташ отрядашта юкъе, аьлар селхан Чехословацки журналисташца йола пресс - конференце Мозамбика (Фрелимо) мукъадаккхара фронта председатела Э. Мондлане.

Чехословацки телеграфни агентства бича хоамех, пресс - конференце хилар Фрелимо ЦК-а член Алмирера Фрелимо вехкап вола Паскуале Мукумби а.

Фрелимо вехкаш Прага бахкаб Африкан Азих хьакъахаларей бартхьакхIен Чехословацки комитето хьийна.

Португальски колонизатораш духьаларча къовсама юкъе дакъа лоацаш берраа моках аьлар я хийца, Мондлане белгалдаьккхар, Фрелимо делегаци Европа мехкашка Мозамбика патриотий къовсаме гIулакхаш а тактика а лоттагIал долча мехкашка дIадоахайта еза хIанз.

Мондлане хоам бир, хIанз укх сахьата мехка пхоIагIо дакъа бола территори къам-мукъадаккхара кулай тIахьожама кIал хиларех. Маьлта бахеча наха сакъерий хьалхе Iазанеш португальски колонизаторашa ден хиларах, аьйлар во журналисташта.

Мозамбика къам-мукъадаккхара фронт айала гIуллакх лелаеш я португальски хьйна колонешна кортамукъал, яккха къовсам лоаттабераш, аьлар Мондлане. Кесттаеш ца португальски колониалистий дIа-йоаккхергдолаш тем ше аьлар во.

ИТОГАШ ВЕЛХАВЕШ Я

НЬЮ - ЙОРК, 23 ноябрь (ТАСС). США правительства укх финансови шера (США финансови шу доалу 1-ча июле — редакце примечани) хьалхара бел бутт кортерча дакъе бахтила бела тIемага йолча расходаш бахьан доалаш, хIанз ца замаш 13 миллион доллар хилар дефицита. Цунах хоаш, ихари хоам бу АП агентства корреспондента Вашингтонера, селхан США финансий министерства араяьккхача расходаш итогаш сборехь йола заявлене тIа. [illegible] шера [illegible] йоле ерриг расходаш 23.023.209.484 доллар [illegible] дIахо йоле, вероятнча финансови шера тIема расходаш 63 миллиард долларел тIехъергья, вешта уж хургья укх шера январь бетте Джонсона правительство хьалхенье лаьрхIо хиннерел 6 миллиард доллар дукхагIа.

ТIема расходаш лакхлуш хиларна ведланза лакхлу ЦIоашагIкхийттача Штатех хьарча пачхьалкхенен деккар а. Укх шера 17 ноябрь тIехховчаш 337 миллиарда сом хьалар яц. Бахьда деккар цу тIа сонергдалаш дац. Финансий министерствa вихьло селхан аьлар хетаргахьа кесттамкха Джонсона правительство конгрессагара хьадеха мет пачхьалкхенен [illegible] миллиард доллар.

ТIЕМА КОНЦЕРТАША БОЛХ ДIАБОЛАЬБЬ

БОНН, 24 ноябрь (ТАСС). ФРГ тIа дукъагIа лоаттаду Къулбехьен Америка мехкашта эша герз. Дукха ха йоацаш Венесуэлана барт бир по цу мехко «Ф-86-К» яха 74 реактивни самолет хургйолаш. «Франкфуртер альгемайне» яхача газета белгала мадаккхара, бахча берта кулгаш хадавь «дуван хьалкъашта юкъера чIоагIа йола конкуренция» йоллашехь. Истребителаш - перехватчикаш истребителаш - бомбардировщикашa хургйолаш кийчахь «Ф-86-К» яха самолеташ Венесуэлага дIакхоачийтаргья 1967 шера.

КейлIоазою деча хоамех, дукха ха йоацаш ФРГ-ех Бразилеи вихьлашта юкъе хилар Малхбузен Германе чу хьаеш йола «Фуга — магистер» яха 110 самолет бразильски эскарашлараx йола переговораш.

30 ноябрь — Монгольски Халкъа Республика цIоашагIтеллаш да (1924 шу). Улан-Батора Центральни майда тIара Сухэ-Батора памятник. Лувсан-Йамин Бомбадорка сурт.

ТАСС фотохроника.

АМЕРИКАНЦАША ЙОАХ — ХУРГДАЦ

НЬЮ - ЙОРК, 24 ноябрь (ТАСС). Вьетнаме бича тIемага хьа тIа е средствашта дIакхийта лерхIаш водохадии валог лакхъяра хьадда духьала бе американцаш. Цунах хоам бу общественни уйлаш американски института. Институто дукха ха йоацаш даьча хаттарах 73 процент бола американцаш валог лакхаяра духьал хилар.

США-ра МАЬХАШ ЛАКХДЕННАД

НЬЮ-ЙОРК, 24 ноябрь (ТАСС). Кхыхьегина статистика бюрос хоам бир, по даьча лоархIамех, хьетIадоагIача шера США бахача наха эцаш долча дуккхача товарий маьхий индекс 3,8 процентаца хIалнигагIа лоацаш лакхлургдаларах. Духьал октябрь бетта сентябрь бетта хиннача 0,4 процент лакхъелар, маьхий индекс. Октябрь бетта лакхъелла маьхий индекс кортерча дакъе наха чубахача фуаний, берзий, медикаментий индексаш дахъбаларах лакхъелар.

ЮПИ агентства йоах, 1965 шера октябрь бетта деиз 1966 шера октябрь беттага кхаччанца йоача хана нада бигIо яьача товарий маьхий индекс 3,8 процент лакхъелар. Шера ниттв лакхъелмащ ю укх тIехьярча итт шера.

КЪАЙЛАГIАРЧА ДОКУМЕНТИЙ ЧЕМОДАН

БРАЗЗАВИЛЬ, 24 ноябрь (ТАСС). Конго (Киншаса) Республика пачхьалкхан кхерамзлен органашта селхан хоамьб ше ведда Европе дIаводаш шийна гаргачаьттача нахах вола чакхьан сагага лорве бита хиина Моиз Чомбе къайлагIара архив.

КейлIоазоч конголезски агентства бича хоамех, Чомбе къама духьал бахь болхи Африкерча расистски режимашца цун хинна бувзамаш гучадоахача дуккхача документашта юкъе я, къаьстта аьлча, Салазарлица цун переписка а. Иштта хьакоралъа кIайча племянникаш катангски жандармаш Клеоателе дукха ха йоацаш хинна пачахьалкхенна духьалара митеж цIашагIтехарех волча бельгийцашца Клементаца Чомбеь хиина переписка а.

Архив кьайтарьай Лулумбаше хьалха хиннача премьера гаргара сих а из чIоагIа тешаш а хиннача хьаш Андре Каномбе цIагIара. Ерриге а кораьраш къайлагIарча документий кхо чемодан а.

ПИОНЕРАШ ЮБИЛЕЙНА КИЙЧО ЕШ БА

Дешархоша дукха езаш я республикански пионерий Дворец. Из таьмие хIаьа а дац. Шоай дукха мел йола ха цу хозача цIенойна дIахьо шар. ЦIакха а сатийна хилац укхаза. Тайп-тайпарча кружокашка пионераша дукха еза гонахьаш Iоьаш городерa школай дешархоша.

Еррига 96 кружок я Двореце болх беш. Уж кхоь дакъа екъаенна я: технически, художественни, массови. Пионераша къаьстта дукха езаш я мотокружок, авиамодела, бальни хелхара, киностуде, кхы дукхагIараш.

Илланча хелхарен ансамбла юкъе воагIа 250 сагI. Уж бекъабеннаб кхо группана — къамаьл арсийн. Дукха ба аьнна бIу ца къежабен хIаранеца къаьст къаьста занятеш я ансамбла кулгалхочо Сыщикова Валентина Ивановнас, — яхаш дуаш пионерий Дворецa кертерча художественни кулгалхочо Арустамова Ирина Борисовнас. Цудукха да хьехамаш а дика. Баст-каста республика районашка концерт оттаде яьа хул ансамбла коллектива.

Иштта сакъердаме дIахьо шоай занятеш 90 саг юкъе воагIача дешархой самодеятельни театра а. 50 саг юкъе а волаш техникий театр а да Дворецe болх беш.

Дукха дуаца йиш я 100 дешархо юкъевоалча хора коллективах, В. И. Ленина а Нохч-ГIалгIайчен пионере а музееха, и. кх. дI. ХIанз хадаттара Советски Iаьдал отта 50 шу дузача денна чакъа яха кийчлуш я Дворецa ерригача кружокий коллективаш. Тержан тIабоцаш я цу денна сийна драматически коллектива кийчъяь «Котало дIа ца хена байракх» яха спектакль. Из лакхерча классашка дешачарна лаьрхIа я. ХIаьта кхьацарча классашта лаьрхIа я «Советски Iаьдал отта 50 шу» яхача девизах йола тайп-тайпара спектаклаш. Укх дешоника парех цхьайола спектаклаш хьокха Гудермесе бахабар самодеятельни артисташ. ХIаьта кастта Шалъа, Наурe, кхыча районашка а баха кийчлуш ба уж.

А. АЛИЕВ.

Грозненски № 3 йолча мехий атехьа коллектива хьнарo къахьет укх шера. Продукци арахецара шера план 10-ча ноябре кхоачашбьай атехье хIаннон тегараша. Бахача наха бертой гIулакхаш дефа ялаш кхьоалагIча ноябре 107,1 процент кхоачашьхьа, кхаьнах лаьрхIачул совгIа тайпа хIаннон 1339 сома маьха я. Цига хьнаро къахьетаг а коммунистически къахьетана ударник, хIаннон тегар нов. Венова.

Сурта тIа: болх беш я Р. Венова. И. Панова сурт.

ТХОНА ДУКХА ЕЗА СПОРТ

Кхуне йоагIа тIехьe физически унахцIена йолаш хьалкхейра чIоагIа терлаш тIабохийт партен правительствaш, цхьабакъда, вай республика хьалашка цу дакъе халонаш кийслу. КIезига халонаш дойла яц тха Урус-Мартанерча № 2 йолча юкъера школе а.

ХIанз доккхача спортивни вахара яха тха школа. Цхьабакъда, спорте дакъа лаца берий безам боацаш а яр цкъа ха. Районе эттара хьалха тха школе цIашагIтехар мехкарий волейболан баскетболен командаш. Дукха халонаш да йийхар физически хьехаи балара хьехархо волча Кудзоев Галай Гадо а школа директора Сулейманов Ахьмада а уж командаш цIашагIйехкаш.

Кудзоев Г. Г. эттара хьалха школе балха вера 1963 шера. Из вале хьалхагIа аьдна хьар тха школера спорт. Физкультура урокашка ахадар йоатташ вeттеъ, кIаьнаш а. Физически хьехам дуча урокe берашта яха дешарга хьай таш а е цунца хьажтлоаш а цхьаьакха сaг вайар школе. Цхьабакъда, вов. Кудзоев балха венначул тIехьагIа физкультура урокашта безам тIабахар. КIезига йоацаш йоалаш цIашагIйеккха йоалаш спортивни секцеш.

1963 шера ерригача школий юкъара 1-гIа спартакиада хилар тха районе. Цу спартакиаде дакъа лоацаш 340 дешархо вар царех йоIнг — 14. Хьалхара спартакиада чакхьаьнначул тIехьагIа школа спортивни вахаре дакъа лаца безам бараш дуккхагIа хилар.

Эттара хьалха школе хиннача берий дай-нанай собрание къамаьлаш дир школа директоро Сулейманов Ахьмадем Кудзоев Галаси. Цар берий даьшца нанашца беседаш йир спорт унахцIеноша мела водрхIаме а хушаш, уж дIакхетабир бераш физкультура уроке спортивни формаца яха дешаш хиларах, цхьабакъда, цу гIомаха духьала дукха бар. АргIанара дай-нанай собрани хиларга ца хьежаш, директора Сулейманова тIе вoлча чу а бийха, дIаьхха къамаьлаш дир даьшца—нанашца спортивни форма йоацаш дешархой физкультура урокашка яха могарг ца хилараx.

1964 шера ерригача школай юкъара II-гIа спартакиада хилча 226 йоIнг а йолаш 724 дешархо вар дакъа лоацаш. Ца боккха толам бар, цхьабакъда, цунах кхоачамбаь Iаннар физкультура хьехархо нов. Г. Г. Кудзоев, из тIа-тIа дукхагIа дешархой юкъе оа волалелар дIахо. II-гIа спартакиада чакхьаьнначул тIехьагIа йоккха спортивни сайре хилар тха школе. Цу сайрене школа чемпионашта грамоташ а шьхера совгIаташ а делар. Цу, 1964 шера хилар школьникий республикански спартакиада а. Цу спартакиаде дакъа лоацаш хиннача тха школа а районе а дикагIа болча спортсменаша кхоалагIа моттиг лаьцар. 1965 шера школа III-ча спартакиаде дакъа лаьцар 348 йоIнг юкъе йолаш болча 914 дешархочо.

ПIа-тIа дукхагIа безам тIабода спорта. Из бахьду физкультурникаша спортсменаша тIа-тIа дукхагIа хулаш латташ хилар. Цу 1965 шера тха йоIнтаза дакъа лаьцар «Кресный водятаз» яха лоаца спорте Дворецa кхайкача пионерски республикански спартакиаде.

Тха школа баскетболистий команда юрташкарча командашта юкъе Нохч-ГIалгIай АССР чемпион хиннай. Цунах кхоачамбаь Iаннар тха мехкарий, уж хинтадахьа спортивни секцешка а ухаш, советски Iаьдала 50 шу дизара хеталъча, Нохч-ГIалгIай АССР школьникий VI-ча спартакиаде дакъа лаца кийчлуш ба.

1966 шера 6 октябре дехи 9 октябре кхачалца 548 йоIнг юкъе а йолаш болча 1140 совгIача дешархоша дакъа а лоаци IV-гIа спартакиада хилар тха районе, цу спартакиаде тха школа спортсменаша дика хьокхамаш гойтар. ХIанз районе баскетболан айгача атлетикан дикхоа чемпионаш ба тха мехкарий. Волейбола, баскетбола, пачола тIарча теннисa, футбола секцеш я тха школе. Футболах лайза района школашта юкъе хьалхара моттиг яьккхарца тIоарена бургац еннай тха нагийча наха приза лаьрхIа. Тха школа дикагIа бола спортсменаш ба Султанов гIар Зинаи Iайнаи, Джамиева Малика, Ахмадова Сацийта, Ибрагимова Iайна, Анурканов Айза, Чинтаева, Тепсуркаева Айза, Юсупов Султан, Шемилов Шана, Сайдулаев Султан, Тагаев Хьамзат, Арсанов Сайд-Мохьмад, дукха кхьбараш.

Тхоай школа берригача дешархой цIерах са баркал ала безам ба тха физкультура хьехархочоа Кудзоев Галай Гадиевга шкoла директора Сулейманов Ахьмадаи физкультуралий из Iалахьате йоккха яха бола коллектив хьалкхеeш пар боцкха болх барех.

Г. ЭЛЬМУРЗАЕВА,
№ 2 йолча Урус-Мартан юкъерча школа 10 классе дешархо.

ХУДОЖНИКИЙ КЕРДА ВЫСТАВКА

Нохч - ГIалгIай АССР-а художникий произведенеш керда выставка хьайийкай художественни фонда выставочни зале. Сахьа хиннача выставкага диллача укх шерара выставка дукха йIоадагIа, дикагIа я. Укх шера хьокха оттаьча произведенешка керда уйлаш, хIеннарча дахан бокъонна доа сурт хахьокх авторашта. Цул совгIа дукхагIа ба укх шера выставке дакъа лоцараш а. Царех цхьабараш дахьаенa дакъа лоац выставке.

Еррига вол хьайийкай кердача произведенеш. Тайп - тайпара а дар жанраш а. Хьокха дахьа оттаьай графика, живописа, скульптура, книжни графика, иштта кхыйолча жанрех йола произведенеш. Дика а аьнна дукха произведенеш хьокхостие йола а укхаза. Цунна тешал ду выставкага хьаьжа ухача наха отзывий книжка тIа деча йоазоша.

«Йоlа—студентка портрет» яхача произведенеца искусстве шей белгала лон аьа гIерт автор Мишаш. Кхычарчуа дукха йIаьхагIа я цун полотнo, хIаьта уйлаш шоай лоаIаме. Шера я. Искусстве кердадар из чоахаш воага белгаьа да.

Дукха да выставке бIарe тIаьттош хеза кийчаьа картинаш. Царех я Асадуланова «Дант хьокхача» Беловa «Миклаш маха цисс» яха произведенеш. Къаьстта дог гIоаддоаках «Будары» ахача Лаптошина произведене. Дика цIашгIехьадаьнад автора вай мехка Iалама хозал хьахьокха.

Выставке юхьанга лакъа лоал сатоучна Нииниев Умар - Пашас. Мутах тайп - тайпара художественни произведенеш хьаь кьовача гоназачо. Хоьа хьй тIехьах «Массе хана малх латталба», «Тюльпанаш», «Аьрна», иштта кхыйолa произведенеш. Белгала да гоазанч къона вале а кулга - гоазал йоаш воагa а дIахо йодача хана по дукъха дикагIа йола произведенеш хьакхолларгйолга а. Цун произведенешка хьежача Нохч-ГIалгIай педагогически 4-гIача курсе дешаш богIача студентaша аьду:

«Тхона дика я аьна хет выставкера дукхагIа йола произведенеш. Цхьабакъда, къаьстта тха дегаш гIойлахьа Нииниев Умар-Пашe произведенеша. Из тамашийна тешаш йоалаш гоазанч ва из»... Уж тайна йоазош духа да отзывай книжка тIа.

Выставке дIачуяьхача терлаш тIеоз Фидель Кастро, Багратиона, бехкагIабарехь волча писателя-драматурга Ошаев Халита иштта кхыбарий гравюраш.

Авторий гоазал, опыт дика хьахьокх Каторгина диллача «Даь портрет», Сачко диллача «Ушал» яхача суртана. Художникаша къаьсга хьахьокх вай зaман сага амалаш, кердадоа масса хана цун тIакхе безам хилар, общества вахар тоалава шей уйлаш тIаерзаьь ва хилар.

Хьалха оаттатьа мара книжкай графика хьокхаш хиннац выставке. Из тайпа искусства укх выставке художникашь Буген Бокаревен ядаьча книжкашца хьахьокх. Массавола художникий тержам тIоалаш да «Партизанашка» яха книжка.

Выставка дика хах беш отзывай книжка тIа йоазош ду Дагестана художникаша Сайпхатовен Мурадбековен. Цар яздy: «Выставке хьокха оттальча произведенеша дегаш гIоздоах тха. Тхона дика я аьнна хет укхазара дукхагIа йола произведенеш. Къаьстта белгалъйккха безам ба тха Глушкова, Лиэна, Нииниева, Мишина произведенеш. ДIахо йодача хана из хьы а дикагIа йола произведенеш хьакхолларгйолаш цар творчестве дегIаар лов тхона.

С. АРСАМАКОВ.

СЕРГО ОРДЖОНИКИДЗЕ— ЖУРНАЛИСТ

Иштта цIи йолаш я «Советски Грузия» яхача юкъара издательствас арайийца керда брошюра, цун автор А. Каландиридзе ва. Сийлахьволлача баьча В. И. Ленина сораттина С. Орджоникидзе 1906—1910 шерашка баьча журналистски болхах дуаш цу тIа.

Дукха ца бац ойла юкъе цун литературно - журналистски деятельность йоазаш. Цхьа революционни болха хьалхарча периода партес Иране вахийтана хана 24 шу даьнна мара вацар Серго Орджоникидзе. Цу хана Ирана хиннача революцех вадеш хиннав из. Грузерча легальни марксистски газеташ тIа а журналаш тIа а каст-каста хулар собственни корреспондент хиннача Сергой статьяш.

Брошюре авторo дуцаьча тержаш тIеозан я «Рештера письмош», «Персера письмош», яха статьяш «Персидски болама историцара» очеркайн.

С. МХАРГДЗЕЛИ.
СССР-а журналистий Союза член.

ХЬАЛХАРА ЗАНЯТИ ПИСАТЕЛАША ЙИР

...Гимнь хьахоз дог гIоадоаккха музыка. «Лалувгий орам. уж ба моана тха вахар сакъердамедераш, на хоздераш, хьажалаш уж мел дуйа гулбенизб клубе», — йоах тхоца къайоагIача «Знание» обществе районни отделене председатель Сараицева Елизавета Васильевнас. Цхьабакъда, хьетIаахаьчача тхона хетаду «клуб» алар гIалат аларах хургаа-их укхаш аьнна. Тхона гур боккъонцa йола культура Дворец а.

Цу чу я хоза фойе. 550 моттиг йолаш йоккха зрительни зал. Иштта йоккха сцена. Кружокий занятешта лаьрхIа къаьст-къаьста кабинеташ. Лакхе хьалтIоаьача цхьаькха а малый оала зал, и. кх. дI.

Дукха ха ца из клуб Наурски районa «Ищерская» яхача станице «Победа» совхоза чотах хьалтаь. «Къахьегама толамаш дахарах цIи хеза ба тха станице баха нах, — йоах тхона къамаьа деш совхоза директора Кучугур Владимир Павловича. — ХIаьта цар вахара йоаккхо е дехкарйала да тхо а. Цудуьа лаьрхIар оаха укхаза хиита тиша клуб йола а яь е шоана гуш яр тхоай вишаца хьалъе.

Дог гIоадаьща дуаь совхоза директора шоай район республике дикагIчерех лоархIаш хилараx, хьайсo продукци йоаккхача, сома бьаьда-радени кхедеча, комсадп леладеш толамаш дахарах дуйна Нохч-ГIалгIай министрий Советс юртахамa болал профсоюза обкомен карара-кара тела Ше байракх ялараx. «ТIаккха хьынар ца кходеш селла дика къахьегачар салоIаш лертIа цIашагIехьа ца боакхаш шиита бутаргба», — йоал нов. Кучугура.

Кердача клубе хьелла культура университет. Зала Iоха моттиг а йоацаш уралатт дукха нах. Уж ба юртбоахама къахьегамхой — комсаш лелараш, механизатораш, станица интеллигенци, дешархой.

Университета болх дIаболабалара хетаяь торжествени сайре хьелли «Знание» обществa районни отдела председателе Е. В. Сарацевe. Лоаппа университетo ба лаьрхIача балхах дуац цо.

Университете дешаш хадданза бIаь саг хургва. Уж ба мугIарера боллахой, дешархой, юрта интеллигенце викалаш. ВорхI сагI юкъеола Совет а цIашагIъелла. Цуна юкъе ба совхоза комсомольски организацe секретарь Салоххиа Таш, юкъерча школа хьехархо Тобрин, рабочком Ранеевский, клубе заведующий Вайшилов, кхыбераш. Университета советa председатель я юртарча библиотекe заведующий Чеботарева Ксения Парфеновна.

БIарчача шера бергболча балла план оттавйа советo. Цу тIа укх тейпара занятеш а лаьрхIаш. «Сийлахь юбилейна дола тха къахьегама совгIаташ». (Октябра 50 шу дизара летаяь). «Писатель А. Шолохов», «Художник И. Репин», «Вай совхоз селхана, тахана, кхоана» кхыйраш. Производстве хьалха латтачарна, граждански а Сийлахь боккхача Даймехка а тIемий ветеранашa каст-каста цIашагIбетталургба университета ладуагIараш. ХIара бетта шоаза хургья университете занятеш.

Таханара юкъаьаннара занятешa дIадаьа Нохч-ГIалгIайчен дикагIйола писателаш бахкеб. Уж ба Нохч-ГIалгIай АССР-а писателий союза правлене председатель Ахматова Раиса, поэташ Яндиев Джамалдини Чахкиев СаIида, прозаик Боков Ахьмад. Цар произведенеш я тахья укхаза микрофона хьалхашка а этта станица юкъерча школе дешархоша Москаленко Галос, Житарева Любас, Калашников Федора, Прокофьева Лидас, Чуркина Любас, кхычар енaраш.

Цул тIехьагIа нов. Ахматова укхаз [illegible] писателий кьайламах дуаь. ТIаккха писателаша шоай произведенеш ешa. Яндиев Джамалдийнa «Говра [illegible]», «Самотт», «Дог», [illegible] яха стихотворенеш е. Чахкиев СаIида дийшар «ВIаргий хьх биза кад» яхача воаша дакъа, «Дахчан когаш» яха стихотворени, Боков Ахьмада — «Кабуца кад», «Яккхе йиш йоаца цIи» яха дувцараш. Ахматова Раисас — «Лайнар», «Партега», «Верий хиларча лоттагIага» яха а кхыйола а стихаш. Уж произведенеш йийза, йистебаьча дешархоша хьай кIораш ду писателашта.

Культура университета эттара хьалхара занятеш дIайкхьаэрашта гулбенарий цIерах баркал аьлар нов. Сараицевас, хIаьта укхаза баьхача хьехархой а дешархой а цIерах къамаьл дир станица юкъерча школа 9-ча класса дешархочо Чеботарева Танио. Цул тIехьагIа художественни самодеятельностa коллективо дика концерт оттадир...

Бийса юкъе яхалца локхаш оркестр а йолаш сакъердар укхаза гулбенначар.

А. ЦИЦКИЕВА.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕВ АДРЕС: г. Грозный, Шача фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-20; редактора зам. — 2-30-91; бокъонсуне секретара — 2-45-48; партейни вахара, производственни, юртбоахама, культура, йоазанхой отделий — 2-36-72; корректорски 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-20; зам. редактора — 2-30-91 ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-36-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательство типографе. Ревалюци проспект 7/64.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/64.

СФ05431 Заказ № 6046.